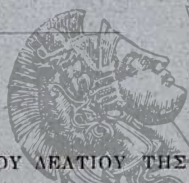

202

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

- Α'. ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΙΑΚ. ΔΕ ΜΑΛΛΗ.
- Β'. ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.
- Γ'. ΠΑΙΣΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΩΡΟΣΤΑΜΟΣ.
- Δ'. ΤΟ ΕΝ ΤΗ ΝΗΣΩΙ ΑΝΑΦΗ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΙΩ-
ΤΙΣΣΗΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΕΚ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 Β34
 ΙΩ. ΒΛΑΧΟΥΡΑΝΝΗ

ΑΡ Β
 ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΒΗΧΑΣ
 ΒΟΟΓ. ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
 ΤΥΠΟΙΣ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ
 1918

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

ΙΑΚΩΒΟΥ ΔΕ ΜΙΛΛΗ ΜΕΓΑΛΟΥ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ
ΤΩΝ ΕΝ ΡΟΔΩ ΙΠΠΟΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑ
ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1452

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ὁ Ἰάκωβος Βόσιος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ τάγματος τῶν ἵππο-
τῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Ἱεροσολύμων διηγείται ὅτι Φραγ-
κίσκα ἢ χήρα τοῦ δουκὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους Ἰωάννου Β' τοῦ
Κρίσπου ἕνεκα τῆς μεγάλῃς εὐσεβείας καὶ ἀφοσιώσεως, ἣν εἶχε πρὸς
τὸ τάγμα τῶν ἐν Ῥόδῳ ἵπποτῶν, καὶ ἵνα τύχη τῆς ἀφέσεως
τῶν ἑαυτῆς ἁμαρτιῶν ἐπὶ τῷ Ἰωβηλαίῳ τοῦ ἔτους 1452, καθ' ὃ
ὁ πάπας Νικόλαος ὁ πέμπτος προεκήρυξεν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν πᾶσι
τοῖς πρὸς ἀνατολὰς τῆς πόλεως Ῥαγουγίας οἰκοῦσιν, οἱ πρὸς βοή-
θειαν τοῦ εἰρημένου τάγματος ἤθελον καταβάλλει τὸ τρίτον τῆς
δαπάνης τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς μετάβασιν αὐτῶν εἰς Ῥώμην χά-
ριν τοῦ Ἰωβηλαίου ἐκείνου, τούτων ἕνεκα ἡ Φραγκίσκα ἐδωρή-
σατο τῷ εἰρημένῳ τάγματι τὸ ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ μοναστήριον τοῦ
ἁγίου Ἀντωνίου, (κεῖμενον ἐν ἀριστερᾷ τῷ εἰσπλέοντι εἰς τὸν λιμένα
τῆς πόλεως Νάξου), ὃ ἰδίαις δαπάναις ἠκοδομήσατο καὶ ἐπροί-
κισε δι' ἁγρῶν· ἐδωρήσατο δὲ αὐτὸ διὰ συμβολαίου παραστάν-
των Ἰακώβου Κρίσπου αὐθέντου Ἰου καὶ Θηρασίας καὶ Σοφρέ-
δου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔτει 1452 μηνὸς Ἰανουαρίου τρίτῃ ἐπὶ
δέκα (1).

Ταῦτα μὲν ὁ Ἰάκωβος Βόσιος ἀλλὰ Ῥοβέρτος Σάλγερος ὁ ἱη-
σουίτης ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν τῶν δουκῶν τοῦ Αἰγαίου πελάγους
ὀρθότατα σημειοῦται, καίτοι ἐν πολλοῖς ἀναξιόπιστος, ὅτι ἡ Φραγκί-

(1) Iacomo Bosio Dell'istoria della sacra religione et illustrissima
militia di San Giovanni Gierosolimitano, (Roma, 1594, in fol.), parte
II, p. 181.

σκα ἐκ τοῦ οἴκου τῶν ἐν Βενετία Μοροσινῶν οὕσα καὶ δεομένη προστασίας ἕνεκα τοῦ ἀνηλίκου αὐτῆς υἱοῦ ἐδωρήσατο τὸ εἰρημένον μοναστήριον τοῖς ἱππόταις ⁽¹⁾ ἀπεκδεχομένη τὴν ἐκείνων βοήθειαν· τοῦ συμβολαίου, δι' οὗ ἐγένετο ἡ εἰρημένη δωρεά, μέμνηται ὁ Κάρολος Χόπφιος ἐν τοῖς «*Libris bullarum*» (n° 48, fol. 235) τοῦ γραμματοφυλακίου τῶν ἐν Μελίτη ἱπποτῶν ⁽²⁾. Ἐρωτήσας περὶ τούτου τὴν διεύθυνσιν τοῦ εἰρημένου γραμματοφυλακίου ἔμαθον τάδε: «*The original diploma by which the duchess Francesca Crispo of the Archipelago granted to the order of St John of Rhodes the monastery of St Antony in the island of Naxo in 1452 is not kept in the archives of that order, but it is registered in the volume «Bull. 1451-1452, p. 237» existing in those archives*». Ἐν ἰταλίδι γλώσσῃ περιλήψιν τοῦ γράμματος ἐδημοσίευσεν ὁ Ἰάκωβος Βόσιος καὶ μετάφρασιν τῆς εἰρημένης περιλήψεως ἐν γαλλίδι γλώσσῃ ὁ Α. Β. Μαγνί ⁽³⁾. Παρέλαβε δὲ τὸ τάγμα τὸ εἰρημένον μοναστήριον διὰ τοῦ μοναχοῦ Πάντου Λοβριτίου καὶ κατεστήσατο πρῶτον ἡγούμενον ἐν αὐτῷ Μιχαὴλ τὸν ἐκ Καστελλακίου ἐφέτην ἐν Ῥόδῳ μέχρι τοῦ ἔτους 1459, ὅτε τοῦ Μιχαὴλ τούτου προαχθέντος εἰς τὴν φραγκικὴν ἐπισκοπὴν τῆς ἐν Κύπρῳ Πάφου ⁽⁴⁾ τὸ τάγμα κατεστήσατο ἡγούμενον τοῦ μοναστηρίου ἐπὶ ἔτη δέκα, ἐπὶ ἀποδόσει ἀνὰ πᾶν ἔτος πεντακοσίων καὶ χιλίων

⁽¹⁾ *Histoire nouvelle des anciens ducs et autres souverains de l'Archipel*, (Paris, 1698, in 12°), p. 220-221.— Ἱστορία τῶν ἀρχαίων δουκῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων τοῦ Αἰγαίου πελάγους μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Μ. Καράλη, (ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου, 1878, εἰς 8^{ον}), σελ. 140.

⁽²⁾ Karl Hopf *Griechenland im Mittelalter und in der Neuzeit*, ἐν *Griechenland geographisch, geschichtlich und culturhistorisch in den ältesten Zeiten bis auf die Gegenwart in Monographien dargestellt* (Ersch und Gruber *Encyclopädie*, Leipzig, 1870, in 4°). Bd. VII, S. 147.

⁽³⁾ *Histoire de Jean de Lastic, grand-maître des chevaliers de Saint-Jean de Jérusalem à Rhodes*, (Moulin, 1886, in 8°), p. 207-208.

⁽⁴⁾ *Iacomo Bosio Dell'istoria della sacra religione et illustrissima militia di San Giovanni Gierosolimitano, parte II*, p. 208.— *Conradi Eubel Hierarchia catholica medii aevi*, (Monasterii, 1901, in fol.), tom. II, p. 234.

φλωρινίων, τὸν ἱππότην Ἰωάννην υἱὸν Πέτρου καὶ υἱωνὸν Φραγκίσκου Κρίσπου δουκὸς τοῦ Αἰγαίου πελάγους⁽¹⁾ ἔτει 1459 μηνὸς ἰανουαρίου τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ.

Ὁ Πέτρος οὗτος ἔτει 1440 μηνὸς νοεμβρίου ἐνάτῃ καὶ εἰκοστῇ διέθετο ὑπὲρ τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου τριακόνα δουκάτα διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ γενομένης ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου Νικολάου Διασκούφου ἐνώπιον τοῦ ἀρχιεπισκόπου Παροναξίας Πανταλέοντος καὶ τοῦ Μάρκου Κρίσπου δυνάστου τῆς Ἰου⁽²⁾. Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου Λίχτλε σημειούμενον, ὅτι οἱ ἐν Ῥόδῳ ἱππῶται ἐλάμβανον ἐκ Νάξου πενήκοντα καὶ μίαν χιλιάδας φλωρινίων⁽³⁾, εἶναι ἀμάτημα τοῦ Ἰγνατίου Λίχτλε, διότι ἐλάμβανον οὗτοι πράγματι μόνον πεντακόσια καὶ χίλια φλωρινία· τὸ ἀμάτημα δὲ τοῦ εἰρημένου Λίχτλε παρεδέξατο καὶ ὁ τελευταῖος ἱστορήσας τὰ κατὰ τοὺς Φράγκους ἐπιδρομεῖς ἐν Ἑλλάδι⁽⁴⁾ καὶ ὁ μεταφράστης τοῦ ἔργου αὐτοῦ Σπυρίδων Π. Λάμπρος⁽⁵⁾. Ὁ Βικέντιος Κορονήλλης ἔξ ἡμαρτημένων πληροφοριῶν σημειοῦται ὅτι τὸ εἰρημένον μοναστήριον ἀπέδιδεν ἀνὰ πᾶν ἔτος τοῖς ἱππῶταις ἑπτακισχίλια πιάστρα⁽⁶⁾.

Τὸ γράμμα, δι' οὗ ὁ μέγας μάγιστρος τῶν Ῥοδίων ἱπποτῶν Ἰάκωβος δὲ Μιλλῆ κατεστήσατο τὸν εἰρημένον Ἰωάννην ἡγούμενον τοῦ ἐν Νάξῳ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου ἀρχέτυπον ἐν μεμβράνῃ μετὰ σφραγίσματος μολυβδίνου ἐξηρημένου διὰ θώμιγ-

(1) Charles Hopf Chroniques Gréco-Romanes inédites ou peu connues, (Berlin, 1873, in 8°), p. 481.

(2) Karl Hopf Gozzadini (in Griechenland), ἐν Allgemeine Encyclopädie der Wissenschaften und Künste von Ersch und Gruber, Erste Section, (Leipzig, 1863, in fo°). Bd. 76, S. 419.

(3) Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς νήσου Νάξου, ἐν «Ἀπόλλωνος», μηνιαίου περιοδικοῦ συγγράμματος, (ἐν Πειραιεῖ, 1891, εἰς φύλλ.), ἔτει Ζ', σελ. 147-8.

(4) William Miller The Latins in the Levant, (London, 1905, in 8°), p. 605.

(5) Οὐίλλιαμ Μίλλερ Ἱστορία τῆς Φραγκοκρατίας ἐν Ἑλλάδι (1204-1566) μετάφρ. Σπυρ. Π. Λάμπρου (ἐν Ἀθήναις, 1909-1910, εἰς 8ον) τόμῳ Β', σελ. 386.

(6) Isolario descrizione geografico-historica, sacro-profana, antico-moderna . . . di tutti l'isole . . . , tomo II, del Atlanto Veneto, (Venetia, 1696, in fol.), p. 233.

Σελ. 11

γος, παριστῶντος ἀφ' ἑνὸς τὸν ἅγιον Τάφον κεκοσμημένον ἀνηρημένην λυχνία καὶ θυμιατηρίῳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁμάδα λατρεύουσιν τὸν σταυρὸν μετ' ἐπιγραφῆς ἀφ' ἑνὸς μὲν «hospitalis Jerusalem», ἀφ' ἑτέρου δὲ «bulla magistri et conventus» παρατίθεται κατωτέρω. Σφράγισμα τοῦ μεγάλου μαγίστρου Ἰακώβου δὲ Μιλλῆ ἐδημοσίευσεν ὁ Γουσταῦος Σχλουμβέργερος (1).

Ἄνῃκε δὲ τὸ μοναστήριον τοῖς ἰππότηαις μέχρι τοῦ ἔτους 1566, ὅτε ἐπελθόντες οἱ Ὀσμανίδαι κατέλαβον αὐτὸ καὶ ἐπώλησαν μετὰ τῶν ἀνηκόντων αὐτῷ ἀγρῶν καὶ ἀμπελώνων (2) ἀντὶ σκούδων πενήκοντα Διονυσίῳ τῷ Φράγκῳ ἱεράρχῃ τῆς Νάξου, ἔξ ὧν τὰ μὲν πέντε καὶ εἴκοσι ἐδόθησαν ἅμα τῇ καταλήψει τῆς νήσου ἐπὶ σουλτάνου Μουράτ, τὰ δ' ἕτερα πέντε καὶ εἴκοσι ἐπὶ σουλτάνου Μεχμέτ πρὸς ἔγγραφον ἐπικύρωσιν ἔτει 1594 μηνὸς φεβρουαρίου δωδεκάτῃ τοῦ τελευταίου τούτου γράμματος παρατίθεται μετάφρασιν ἐν ἰταλίδι γλώσση γενομένην ἔκτοτε ἐκ τοῦ ὀσμανικοῦ ἀρχετύπου.

Δύο γράμματα ἐπικυρωτικὰ τῆς κυριότητος τοῦ μοναστηρίου τούτου τῇ φραγκικῇ ἐκκλησίᾳ Νάξου ἀμφοτέρω τουρκιστὶ γεγραμμένα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, ὧν τὸ μὲν ἐγένετο ἔτει 997 μηνὸς τζεματζῆ-οὔλ-ἄχιρ πρώτη (μηνὸς ἀπριλίου ὀκτωκαιδεκάτῃ τοῦ ἔτους 1589), τὸ δὲ τοῦ σουλτάνου Μουράτου υἱοῦ Σελῆμ ἐγένετο ἔτει 1000 μηνὸς ῥαμαζὰν ἑνεακαιδεκάτῃ (μηνὸς ἰουλίου πρώτη τοῦ ἔτους 1592) ἐπικυρωτικὸν τοῦ τῇ εἰκοστῇ δευτέρῃ τοῦ μηνὸς σφερῶ τοῦ ἔτους 997 (μηνὸς ἰανουαρίου δευτέρῃ τοῦ ἔτους 1589) ὑπὸ τοῦ σουλτάνου Μουράτ ἐκδοθέντος· τὰ γράμματα ταῦτα παρατίθεται κατωτέρω ἑλληνιστὶ ἐκ μεταφράσεως τοῦ ἐμοὶ ἀγαπητοῦ Ξενοφῶντος Σιδερίδου καὶ τουρκιστὶ ἐν φωτοτυπικοῖς πίναξιν· ἔτει 1700 ἐσφζετο ἔτι τὸ μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ κατεῖχεν αὐτὸ τὸ μοναχικὸν τάγμα τῶν Κορδελλιέρων (3)· νῦν σφζεται μόνον ὁ ναὸς τοῦ

(1) G. Schlumberger *Quelques sceaux de l'Orient Latin au moyen âge*, (Paris. 1905, in 8°), p. 16-17, (ἐκ τοῦ 64ου τόμου τῶν *Memoires de la société nationale des antiquités de France*).

(2) Ἀναγραφή τῶν εἰρημένων ὑποστάσεων εὑρηται ἐν τῷδε: «*Distinta relatione dei beni arcivescovali al presente posseduti 1721*». (Ms.).

(3) J. Pitton de Tournefort *Retation d'un voyage du Levant*, (Amsterdam, 1718, in 4°), tom. I, p. 82.

ἀγίου Ἀντωνίου, οὐδὲν δὲ ἵχνος τοῦ μοναστηρίου ἢ τῶν νεωρίων, ἐν οἷς προσωρμίζοντο αἱ εἰς Νάξον πλέουσαι γαλέραι τῶν ἱπποτῶν. Ἐν τῷ ναῷ κεῖνται δύο τάφοι ἱπποτῶν ἀποθανόντων ἐν Νάξῳ, ἔξ ὧν ὁ εἷς μὲν ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσιόντι εἰς τὸν ναόν, ἐφ' οὗ ἐν θυρεῷ μὲν τὰ σύμβολα τοῦ οἴκου τῶν Κρίσπων, ἄνω δὲ τοῦ θυρεοῦ ὁ σταυρὸς τῶν ἱπποτῶν, πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ γοτθικοῖς γραμμασιν αἱ λέξεις «sepulchrum nobilis», ἔξ ὧν γίνεται πιθανὸν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐτάφη ὁ εἰρημένος ἱππότης Ἰωάννης Κρίσπος, ὁ δ' ἕτερος τάφος κεῖται πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐφ' οὗ ὑπάρχουσι τρία ἱπποτῶν σύμβολα ἔξιτῆλα νῦν ὑπὸ τοῦ χρόνου γενόμενα.

1.

(Ἐκ τοῦ ἐν μεμβράνῃ ἀρχετύπου).

Frater Jacobus de Milly dei gratia sacrae domus hospitalis Sancti Johannis Jherusalimitani magister, humilis ac pauper Jesu Christi custos, et nos conventus Rhodi domus ejusdem religiosi in Christo nobis carissimo fratri Johanni Crispo, dictae domus et venerabilis linguae Italiae conventuali, salutem in domino sempiternam. Religionis decor morumque honestas aliaque virtutum vestrarum commendabilia merita, quibus apud nos fide digno testimonio comprobavisti animum vestrum, inducunt, ut vobis merito reddamur ad gratias liberales. Sperantes igitur quod in commisso vobis regimine effectus administrationis utilis, favente domino vos commendet domum seu praeceptoriam nostram sub vocabulo Sancti Antonii intitulatam in insula Naxo sive Nixia situatam, per promotionem venerabilis ac religiosi in Christo nobis praecarisissimi fratris Michaelis de Castellacio ecclesiae dicti nostri conventus prioris, nuper ad episcopatum Papeum extra nostram religionem promoti, eiusdem praeceptoriae ultimi legitimi praeceptoris et possessoris sive hoc alia quojus modi vacantem persona aliter et ad nostras collationes,

donationes, ordinationes et dispositiones propterea rationaliter et legitime devolutam, cum omnibus et singulis suis membris <juribus et> pertinentiis, omnibusque ad eam spectantibus et pertinentibus, sive spectare et pertinere debentibus quoquo modo et cum quibus illam dictus venerabilis frater Michael de Gastellacio, ejusdem praeceptoriae legitimus praeceptor et possessor . . . tenuit et possedit sive hicce tenere et possidere quomodolibet debuit, habendam, tenendam, regendam, gubernandam, augmentandam et meliorandam tam in spiritualibus atque temporalibus in capite et in membris sub annua responsione, prout pro rata dictae praeceptoriae pertinebit, de summa florenorum quinquaginta unius millium nuper in nostro generali capitulo usque ad assembleam avinionensem proxime futuram in dicto capitulo ordinatam imposita, et aliis oneribus super et praeter ipsam responsionem impositis, vel in futurum si contigerit quomodolibet imponendis rationaliter secundum communem cursum aliorum banilliarum dictae domus nostrae, in festo nativitatis Sancti Johannis Baptistae in fallibiliter per vos exsolvendis. Alias de ipsa nostra praeceptoria providere possumus alicui fratri nostrae dictae domus sufficienti, utili et idoneo, et qui illius responsionem et alia onera imposita et imponenda bene solvat et supportet, gratia hujus modi de ea vobis facta in aliquo non obstante immunitatem, deliberato consilio de nostra certa sententia et speciali gratia ad annos decem continuos et completos vobis avite primum de gratia dictae venerabilis linguae, conferimus, concedimus et donamus bene faciendo in eadem, vosque praeceptorem et conmandatorem in dicta praeceptoriam constituimus, hac serie ac ecclesia ordinamus, committentes vobis fiducialiter circa curam, regimen et administrationem accommodam dictae praeceptoriae, bonorumque ac jurium ejus defensionem et recuperationem tam

manutenendo atque defendendo hac serie in vices nostras. Quocirca universis et singulis fratribus, sororibus et donatis sub virtute strictae oboedientiae ac honoribus vassalis, et quibus vis aliis nobis subditis in dicta praeceptorum constitutis, praesentibus et futuris, sub sacramento fidelitatis et homagii quo nobis et dictae nostrae domus sunt astricti, praecipimus et mandamus, ut vobis tamquam eorum superiori, praeceptori et majori venerentur, pareant oboediant et intendant, vobisque praebeant suum auxilium, concilium et favorem in omnibus concernentibus utilitatem dictae praeceptorum, quotiens opus fuerit, et eos duxeritis requirendos; nec non universis et singulis fratribus dictae domus, quacumque auctoritate, dignitate officioque fungentibus praesentibus et futuris, ne contra hanc nostram praesentem donationem et gratiam aliquatenus facere vel venire praesument. Quinimmo juxta ejus mentem et seriem studeant inviolabiliter observare, mandantes et praecipientes cuicumque fratri nostrae dictae domus, qui primitus fuerit requisitus, ut vos velut procuratorem nostrum in corporalem possessionem pacificam et quietam dictae praeceptorum inducat et inductum conservet, omni contradictione remota, semoto abinde quolibet alio illicito detentore si quis sit quem nos tenere primum amovemus, et decernimus firmiter amovendum, inhibentes nobis districtum sub eadem virtute strictae oboedientiae, ne praetextu donationis et gratiae nostrae cujus modi aliqua de rebus bonis aut juribus dictae praeceptorum vendatis, detis, obligetis impignoretis, permutetis, alienetis, distrahatis sive in emphyteusim perpetuam concedatis sine nostra speciali licentia et mandato. Et si quod absit contra inhibitionem nostram hujus (modi ali)quid vel aliqua operari vel facere vos contingat, illud et illa existimamus prout extant, et exstant prout existimamus, cassamus, annullamus, et decernimus, ir(ritu)m et inane

nullisque penitus existere efficaciae vel valoris. In cujus rei testimonium bulla nostra commandatus plumbea praesentibus est appensa. Datum Rhodi in nostro conventu die vigesima secunda januaris, anno ab inc(arn)ato Christo Jesu domino nostro millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

2.

(Ἐξ ἀντιγράφου παλαιοῦ)

Copia.

Commandamento di soldan Memetto al presente rè de' Turchi, sopra la recuperatione di Santo Antonio, chiesa situata nel porto di Nissia.

Era della religione di Malta, quale fu venduta da' miei ministri per essere stata cosa dei nemici della mia Porta, ed essendo stata ricuperata da fra Dionisio arcivescovo di Nissia al tempo di soldan Moratto già rè dei Turchi precessore del presente rè, che per tal recuperatione pagò scudi venticinque, e per confirmatione fatta nel tempo del presente rè Memetto sucessore del già Moratto, ha pagato nel suo tesoro scudi altri venticinque con ampla autorità che nessuno sia padrone altro che il sopradetto arcivescovo di Nissia et di tutti altri arcivescovi, (con) di tutte le altre sottoposte alla metropoletana dell' arcivescovato di Nissia, secondo il privilegio (che) tiene in mano sua; nè si impaccino alcun greco nè altri officiali miei, solo il sopradetto arcivescovo franco, e tutti debbano obedire e riverire l'imperiale e nobil segno scritto a 12 febraro chiamato sodar 1003.

Spedito ad istanza e favore di monsignore arcivescovo di Nissia, e tradotto da Nasseberg, interprete del gran Turco.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

3.

(Μετάφρασις⁽¹⁾ ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ἀρχετύπου).

Γέγραφεν ὁ μουφετις τῆς Νάξου ὁ καθῆς, ὁ πτωχὸς δοῦλος Χεμπίπ μπὶν Ἰσα᾽ ἄφεις ἐπ' αὐτοῦ.

Αἴτιον τῆς γραφῆς τοῦ ἐνδόξου Χοτζετίου εἶναι τὸ ἑξῆς:

Ὁ παππα-Περρό, νόμιμος ἐπίτροπος τοῦ μητροπολίτου τῶν ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ Φράγκων παππα-Δινὸς (Διονυσίου) ὀνόματι, μοναχοῦ τὴν τάξιν, ἐνεχείρισεν ἐμοὶ τῷ εὐτελεῖ ἱερὰν διαταγὴν διαλαμβάνουσάν ὅτι ὁ Σα-Δινὸς (Διονύσιος) εἶχε καταστήσει τὸν ῥηθέντα παππα-Περρό μοναχὸν κύριον καὶ δεσπότην ἀπάσης τῆς ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ κειμένης καὶ ἀνέκαθεν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου τῶν Φράγκων κατεχομένης καὶ ἐξουσιαζομένης ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου καὶ τῆς παραλίας καὶ τῶν ἀμπελώνων καὶ κήπων καὶ ἀγρῶν καὶ μυλώνων αὐτῆς καὶ ὅτι ἐγένετο ἐπὶ τούτῳ φερμάνιον ἢ δὲ τοιαύτη ὑψηλὴ διαταγὴ ἐκτελεστούσα τυγχάνει. Ἦδη ὅμως ὁ Πίντο Ἀμάλι, ἐπίτροπος τοῦ τῆς εἰρημένης νήσου δεκατιστοῦ Κωνσταντίνου Γρηγορίου, ἐγκαλέσας εἰς τὸ ἱερὸν δικαστήριον τὸν παππα-Περρό, ὡς ἐπίτροπον, ἠμφεσβήτησεν ἐνώπιον αὐτοῦ τῆς εἰρημένης ἐκκλησίας πάντας τοὺς ἀμπελῶνας καὶ κήπους καὶ ἀγρούς καὶ μυλῶνας καὶ τὴν παραλίαν· ἀλλὰ τοῦ ῥηθέντος παππα-Περρό ἰσχυρισθέντος ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν πραγμάτων θ' ἀπεκρίνετο, ὁ εἰρημένος Πίντο Ἀμάλι ἐξητήσατο μαρτυρίας ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ. Ὅθεν ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ ἱερὸν δικαστήριον οἱ ἐκ τῶν προκρίτων κατοίκων τῆς Νάξου Κουρτλὸ καὶ Γάτο καὶ παππα-Νικολὸς καὶ παππα-Βασίλο καὶ παππα-Δίνο καὶ Λορῆ καὶ Γιάκωμο καὶ ἄλλοι κάτοικοι πρὸς μαρτυρίαν· ἐμαρτύρησαν δὲ ὅτι πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ σουλιάνου ἀλώσεως καὶ μέχρι νῦν τὴν εἰρημένην ἐκκλησίαν ἐξουσίαζε καὶ ἐδέστοζεν ὁ Φράγκος μητροπολίτης. Σκεφθὲν τὸ ἱεροδικαστήριον ἐδέχθη τὴν μαρτυρίαν τούτων καὶ ἀπεφάνθη νὰ παραμένῃ ἡ ῥηθεῖσα ἐκκλησία μεθ' ἀπάντων τῶν ὑπ'

(¹) Τὸ γράμμα δημοσιεύεται ἐκ τοῦ ἐν τῷ παρενθέντῳ πίνακι I ἀρχετύπου τουρκικοῦ κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἐμοὶ ἀγαπητοῦ Ξενοφώντος Σιδερίδου. Τὸ ἐν τῷ γράμματι σφράγισμα φέρει τὸ ἔτος τῆς ἐγείρας 991, τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου σημειούμενον ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ Χεμπίπ ἐπὶ τῶν σουλτανικῶν ἱμλακίων.

αὐτὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ εἰρημένου ἐπιτρόπου παππα-Περρό· κατ' αἰτησιν λοιπὸν τούτου συνετάχθη καὶ ἐγράφη τότε τὸ γράμμα εἰς χεῖρας αὐτοῦ δοθέν, ὅπως ἐπιδείξῃ αὐτὸ ἐν ἀνάγκῃ· τοῦτο δ' ἐγένετο αἰτία τῆς διασκέψεως, ὡς ὄφειλεν. Ἀρχομένου τζεματζῆ - οὐλ - ἀχῆρ τοῦ ἔτους 997⁽¹⁾.

*Μάρτυρες Κένο (;) μπὶν Ἀμπετίν,
Μεχεμέτ μπὶν Ἀμπετίν,
Δερβίς Μουσᾶ,
Ἀχμέτ Ἀμπιτ*

καὶ ἄλλοι Μουσουλμᾶνοι παρόντες.

4.

(Μετάφρασις⁽²⁾ ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ἀρχετύπου).

Σουλτάν Μουράτ πάντοτε νικητής.

Πρόκριτε τῶν κριτῶν καὶ δικαστῶν, πηγὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν γνώσεων, κύριε κριτὰ τῆς Νάξου· ἀξιεθελὴς ἡ ἀρετὴ σου. Φθάσαντος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὑψηλοῦ μου μονογράμματος γνωστὸν γενέσθω ὅτι ὁ νῦν μητροπολίτης παππα-Δίνοςλου (Διονύσιος) πέμψας ἄνθρωπον εἰς τὴν πρωτεύουσάν μου ἐδήλωσεν: «ἐγὼ ὄντως κατὰ τὰς διακελεύσεις τοῦ ἱεροῦ βερατίου ἐκτελῶ τὰ χρέη μητροπολίτου τῶν ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ οἰκούντων Φράγκων καὶ διερωτῶμαι περὶ πασῶν τῶν ἐκ τῆς μητροπόλεώς μου ἐξαρτωμένων ὑποθέσεων· οὕτως ἡ καλουμένη ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Ἀντῶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μητροπόλεώς μου κατεχομένη καὶ δεσποζομένη ὑπὸ τῶν πρὸ ἐμοῦ μητροπολιτῶν καὶ εἰς ἐμὲ ἀνήκουσα· ἐπειδὴ ὁμως ὁ ἐμίνης τῆς Νάξου καὶ τινα ἄτομα μὴ ἀφήνοντές με νὰ ἐξουσιάζω αὐτὴν ἀδίκημα καὶ πίεσιν διαπράττουσι, ζητῶ νὰ γραφῇ ἱερὸν διάταγμα, ὅπως δοθῇ εἰς τὴν κυριότητά μου συμφώνως

(¹) Μηνὸς ἀπριλίου ὀκτωκαιδεκάτη τοῦ ἔτους 1589.

(²) Τὸ γράμμα δημοσιεύεται ἐκ τοῦ ἀρχετύπου τουρκικοῦ, οὗ φωτοτυπίαν ἐν τῷ παρενθέτῳ πίνακι II παραθέτομεν, κατὰ μετάφρασιν τοῦ ἐμοὶ ἀγαπητοῦ Ξενοφῶντος Σιδερίδου.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

πρὸς τὸ παρ' ἐμοὶ ἱερὸν βεράτιον». Ἐξετασθέντων λοιπὸν τῶν ἐν τῷ αὐτοκρατορικῷ μου ταμείῳ φυλαττομένων καταστίχων καὶ εὐρεθεισῶν τῶν ἐγγραφῶν τῆς ῥηθείσης μητροπόλεως παρετηρήθη ὅτι ἡ ῥηθεῖσα ὑπόθεσις εἶναι ἐγγεγραμμένη· κατὰ τὸ παρ' αὐτῷ δὲ ἱερὸν βεράτιον ὑπήγετο ἡ ἐν λόγῳ ἐκκλησία εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ, κατείχετο δὲ καὶ ἐδеспόζετο ὑπὸ τῶν πρώην μητροπολιτῶν, ὥστε ὄφειλε νὰ μὴ γίνῃ ἐπέμβασις ἔξωθεν. Ἀπόκρουσον δὲ καὶ ἀνάστειλον τὴν ὑπὸ τοῦ νῦν ἐμίνῃ τῆς Νάξου καὶ τῶν μὴ δικαιουμένων ἔξωθεν ἐπεμβαίνειν ἐνασκηθεῖσαν ἐπέμβασιν καὶ ἀπαγόρευσιν τῆς κατοχῆς καὶ δεσποτείας καὶ ποιήσον τὴν ἐν λόγῳ ἐκκλησίαν κατὰ τὸ παρ' αὐτῷ βεράτιον καὶ παρὰ τὰς ματαίας αὐτῶν δοξασίας ὑπὸ τὴν ἀνέκαθεν κατοχὴν καὶ δεσποτείαν καὶ μὴ κάμῃς νὰ ἐπεμβαίνωσι καὶ πιέζωσιν οἱ ἔξωθεν ἐπεμβαίνοντες. Ἐφ' ᾧ εἶχε δοθῆ ἱερὰ ἀπόφασις μηνὸς εἰκοστῆ δευτέρᾳ σεφὲρ τοῦ ἔτους 997⁽¹⁾. Ἐπελθούσης μάλιστα τῆς αὐτοκρατορικῆς μου ἀναρρήσεως προσήχθη ἡ ῥηθεῖσα ἀπόφασις καὶ ἐξητήθη ἡ ἀνανέωσις αὐτῆς. Διατάσσω λοιπὸν ἅμα ὡς φθάσῃ ἡ ἱερὰ ἀπόφασίς μου νὰ ἐνεργήσῃς τὰ κατ' αὐτὴν συνφδὰ τῇ προτέρᾳ ἐντολῇ καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃς τὰ ἐναντία· οὕτω γίνωσκε· δὸς πίστιν εἰς τὸ ἱερὸν σημεῖόν μου· ἐγράφη τὴν εἰκοστὴν ἐνάτην ἡμέραν τοῦ διαρκῶς ἱεροῦ μηνὸς⁽²⁾ τοῦ ἔτους 1000⁽³⁾ ἐν Κωνσταντινουπόλει.

(1) Μηνὸς ἰανουαρίου δωδεκάτῃ τοῦ ἔτους 1589.

(2) Ῥαμαζάν.

(3) Μηνὸς ἰουλίου πρώτη τοῦ ἔτους 1592.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ὁ Νικηφόρος Καλογεράς δημοσιεύων τὸ δεύτερον, ὡς ἐνόμιζε, τὴν Χρηστοθήθειαν Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου ὑπέλαβε τὸν Ἀντώνιον ζήσαντα ἐνδεκάτῳ αἰῶνι· τούτῳ οἱ Γερμανοὶ Ἐβερχάρδος καὶ Κρουμπάχερος ἐπόμενοι ἔταξαν τὸν Ἀντώνιον ἐν τοῖς συγγραφεῦσι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος. Τὸ ἀμάρτημα τοῦ Καλογερά καὶ τῶν εἰρημένων Γερμανῶν διώρθωσα τῇ παρακλήσει τοῦ Καρόλου Κρουμπάχερου διὰ πραγματείας περὶ Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου δημοσιεύσεως ἐν τῷ «Βυζαντιακῷ περιοδικῷ (¹)». Ἐν τῇ πραγματεία ταύτῃ ἀπέδειξα ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἔζησε τελευτῶντι ἑπτακαιδεκάτῳ καὶ ἀρχομένῳ ὀκτωκαιδεκάτῳ αἰῶνι καὶ ὅτι ἡ Χρηστοθήθεια ἐκ τῆς λατινικῆς μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν κοινὴν μετηνέχθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἠρίθμησα γνωστάς μοι ἐκδόσεις τῆς Χρηστοθηθείας ἐννεακαίδεκα καὶ χειρόγραφα τεύχη αὐτῆς τριάκοντα καὶ ἐν ἀποκείμενα ἐν διαφόροις βιβλιοθήκαις, προσέθηκα δ' ὅτι ἡ Χρηστοθήθεια μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν σλαβωνικὴν ἐδημοσιεύθη ἐν Βιέννῃ ἔτει 1786, ὅτι ἐδημοσιεύθη ἐν Βενετίᾳ ἔτει 1770 μετενεχθεῖσα εἰς στίχους πολιτικούς ὑπὸ Καισαρίου Δαπόντε, ὅστις προσέθετο ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς Χρηστοθηθείας περὶ τῆς παραφράσεως αὐτοῦ εἰς στίχους τάδε :

*Ἀπὸ αὐτὸν τρίτος ἐγὼ τώρα καὶ τελευταῖος
πάλιν εἰς γλώσσαν τὴν ἀπλὴν ὡσὰν ἀπλοῦς Ῥωμαῖος
μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν δύναμιν ἐμεταγλώπισά το,
ὡς δυνατόν, ὡς φαίνεται, καὶ ἐσιχοῦργησά το (²),*

(¹) Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος, ἐν «Byzantinische Zeitschrift», (Leipzig, 1907, in 8°), Bd. XVI, S. 241-253.

(²) Κωνσταντίνου Δαπόντε Χρηστοθήθεια περιέχουσα καὶ διδάσκουσα τοὺς τρόπους, δι' ὧν ἀποκτιῶνται τὰ καλά καὶ εὐτακτα ἦθη τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, (Ἐνετίησι, 1770, εἰς 8ον), σελ. ιη'-ιθ'.

ὅτι ὁ Δανιὴλ Κεραμεὺς μετήνεγκεν αὐτὴν εἰς στίχους λαμβικούς καὶ τέλος ἀνέγραψα πᾶν ὃ τι ἠδυνήθηεν νὰ εὔρω περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀντωνίου καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ.

Ὁ Δημήτριος Ροῦσος συμπληρῶν τὸ ἔμὸν δημοσίευμα ἀνεῦρεν ὅτι συγγραφεὺς τῆς Χρηστοθηείας εἶναι ὁ γνωστός Ἔρασμος ἐπιπροσθεὶς καὶ τὰς γενομένας μεταφράσεις ἐν τῇ ῥωμουνικῇ καὶ ἐν τῇ βουλγαρικῇ, ἧτις ἐδημοσιεύθη ἐν Ὁφεν ἔτει 1837. Ὁ Ροῦσος ἐδημοσίευσε τὰ περὶ Ἀντωνίου μετ' ἄλλων πραγματειῶν ῥωμουνιστί⁽¹⁾. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ Ρούσου γράφων ὁ Ν. Bănescu ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ Ἀντωνίου Χρηστοθηείας σημειοῦται καὶ τάδε: «Un autre article de Russo est consacré à la Χρηστοθήεια d'Antonios Byzantios. Sur ce dernier nous ayons dans la «Byzantinische Zeitschrift» une très bonne exquissé, due à Pericles Zerlentis, qui fournit à Russo plus d'un précieux trait⁽²⁾». ὁ δὲ Νικόλαος Γ. Πολίτης γράφων περὶ τοῦ εἰρημένου βιβλίου τοῦ Ρούσου σημειοῦται ἐν τοῖς περὶ τῆς Χρηστοθηείας τοῦ Ἀντωνίου ὅτι τὸ βιβλίον «ἐκδόσεις ἔσχε πολλάς, περὶ τὰς εἴκοσιν, ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα περίπου ἔτων καὶ πολλὰ χειρόγραφα αὐτοῦ εὗρίσκονται ἐν βιβλιοθήκαις, ὧν ἕνια μετὰ ψυχαγωγικῆς παραφράσεως. Τελευταῖος ἐκδότης τῆς Χρηστοθηείας εἶναι ὁ καθηγητὴς τῆς θεολογικῆς σχολῆς καὶ εἶτα ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν Νικηφόρος Καλογεράς (ἐν Ἀθήναις, 1881). Οὗτος πάνυ ἀταλαιπώρως ὑπέλαβε τὸν Ἀντώνιον Βυζάντιον τῆς Χρηστοθηείας ὡς αὐτὸν τὸν κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα ζήσαντα μοναχὸν Ἀντώνιον τὸν καλούμενον Μέλισσα»· προστίθεται δ' ὅτι «πλὴν τῆς εἰς πολιτικούς στίχους διασκευῆς τοῦ Καισαρίου Δαπόντε (1770) καὶ ὁ Δανιὴλ Κεραμεὺς ἐνέτεινε αὐτὸ (τὸ σύγγραμμα) εἰς λαμβικούς στίχους. . . καὶ εἰς σλαβωνικὴν γλῶσσαν μετεφράσθη ἡ Χρηστοθήεια ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνος Δημ. Ν. Δαρβάρεως (ἐν Βιέννῃ, 1786)⁽³⁾». Ὁ Πολίτης γράφων

(1) D. Russo Studii si critice (Bucuresti, 1910, in 8°) p. 27-55.

(2) «Βυζαντίς», ἐπιθεώρησις τῶν βυζαντιακῶν σπουδῶν, (ἐν Ἀθήναις, 1911, εἰς 8^{ον}) τόμ. Β', σελ. 248.

(3) «Λαογραφία», δελτίον τῆς Ἑλληνικῆς λαογραφικῆς ἐταιρείας, (ἐν Ἀθήναις, 1911, εἰς 8^{ον}), τόμ. Β', σελ. 710-712.

πάντα ταῦτα ἐλησμόνησε νὰ μνημονεύσῃ πόθεν παρέλαβεν αὐτά. Ἄλλος δέ, ὁ Νίκος Βέης, γράφων περὶ τοῦ ἑμοῦ δημοσιεύματος καὶ ποιούμενος λόγον περὶ τῶν ὑπ' ἑμοῦ μνημονευομένων χειρογράφων τευχῶν τῆς Χρηστοθηείας σημειοῦται: «εἰς αὐτὰ ἔχω νὰ προσθέσω κ' ἐγὼ ἀντίγραφον σφζόμενον εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 14 κώδικα τῆς μονῆς τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου (ἐν τῷ δήμῳ Λευκασίων) φιλοπονηθὲν μετὰ διαστίχου ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας ἐν Σίφνῳ ἔτει 1752», «εἰς δὲ τὰ ἀναγραφόμενα ἀντίγραφα τοῦ «περὶ ἐγκλιτικῶν, ἐγκλινομένων καὶ συνεγκλιτικῶν» ἐπιστολιμαίου ἔργου τοῦ Ἀντωνίου Βυζαντίου ἔχω νὰ προσθέσω τὸ σφζόμενον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμῷ 30 κώδικι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου (¹)»· ἀλλὰ τὰ τῶν ἔργων τοῦ Ἀντωνίου ἀντίγραφα, ἔξ ὧν αἱ τοῦ Βέη προσθῆκαι, ἐγένοντο γνωστὰ μετὰ τὴν συγγραφὴν καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἑμῆς πραγματείας.

Ὁ Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος - Κεραμεὺς γράφων περὶ τοῦ ἀνυπάρχτου Γεωργίου Σπανδωνῆ μεγάλου ρεφερενδαρίου τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας σημειοῦται «ἀτυχῶς οὐδὲ παρὰ τῷ Ζερλέντη εὐρίσκειται ἴχνος συναντήσεως τοῦ Ἀντωνίου Βυζαντίου καὶ Σπαντωνῆ Βυζαντίου (²)», διότι ὁ Κεραμεὺς νομίζει Ἀντώνιον τὸν Βυζάντιον τὸν αὐτὸν μετὰ Σπανδωνῆ τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἐγὼ οὔτε τότε οὔτε νῦν ἠδυνήθην νὰ ταυτίσω τοὺς δύο τούτους, τὸ μὲν, διότι Ἀντώνιος ὁ Βυζάντιος ἀπέθανε νέος κατὰ τὴν δευτέραν δεκαάδα τοῦ ὀκτωκαιδεκάτου αἰῶνος, ἐν δὲ καὶ μόνον εἶναι γνωστὸν ὅτι ἔλαβεν ἀξίωμα, τὸ τοῦ λογοθέτου γενικοῦ, τὸ δέ, διότι ὁ Σπανδωνῆς ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ προβεβηκῶς τὴν ἡλικίαν γενόμενος δικαιοφύλαξ καὶ εἶτα μέγας χαρτοφύλαξ, «εἰς βαθὺ δ' ἐς γῆρας ἐλάσας μετὰ δόξης», κατὰ τὸν Κριτίαν, ἀπέθανεν ἔτει 1726 (³)· οὐδέποτε δ' ὁ Σπανδωνῆς ἔλαβε τὸ τοῦ λογοθέτου γενικοῦ ἀξίωμα, οὐδὲ κατεῖχεν ὁμοῦ τὰ ἀξιώματα τοῦ δικαιοφύλακος καὶ τοῦ λογοθέτου

(¹) «Παναθήναια», (ἐν Ἀθήναις, 1907, εἰς 4ον), ἔτος Ζ', σελ. 90.

(²) Ἀθανασίου Παπαδοπούλου - Κεραμέως Παῖσιος Ἐμμανουὴλ Παγωνάτος καὶ Γεώργιος Σπαντωνῆς, ἐν «Ἐκκλησιαστικοῦ φάρου», (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Δ', σελ. 315-326.

(³) Κωνσταντίνου α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου... Βιογραφία καὶ συγγραφαὶ αἱ ἐλάσσονες, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1866, εἰς 8ον), σ. 355.

γενικοῦ, ὡς φρονεῖ ὁ Κ. Μ. Ῥάλλης⁽¹⁾, διότι ἡ κατοχὴ δύο ὁμοῦ ἀξιωμαίων ἀντιβαίνει πρὸς τὸ κανονικὸν δίκαιον.

Προστίθεμαι πάνθ' ὅσα περὶ Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου διέλαθόν με ἢ ἐγένοντο γνωστά, ἀφ' οὗ ἐδημοσίευσά τὴν περὶ τοῦ Ἀντωνίου πραγματείαν μου.

Ἐκ σημειώματος περὶ τῆς Καμαριωτίσεως μανθάνομεν ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Ἀντωνίου ἐκαλεῖτο Λυμπάνια· ἔχει δὲ τὸ σημείωμα ὧδε: «ἀφιέρωσεν ἡ κυράτζα Λυμπάνια, ἡ μήτηρ τοῦ διδασκάλου κὺρ Ἀντωνίου, καὶ μὲ τὸ νὰ θαπτῆ ἐδῶ εἰς τὸ μοναστήριον ὁ υἱός της, ὁ μακαρίτης διδάσκαλος κὺρ Χουρμούτζιος, τὸν ἔγραψαν μίαν ἐκφώνησιν γρόσσια 50⁽²⁾».

Ἔτεροι δ' ἐκδόσεις τῆς Χρηστοθήειας τοῦ Ἀντωνίου ἐγένοντό μοι γνωσταὶ αἱ ἑξῆς:

Τὸ εἰκοστὸν ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήεια Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου ἔτει 1794 ὑπὸ ἐπιγραφὴν τήνδε: «Ἡ Χρηστοθήεια πρὸς διακόσμησιν ἡθῶν τῶν νέων πάνυ λυσιτελής, ἐκ τῆς λατινίδος μὲν ποτε εἰς ἀπλήν μετενεχθεῖσα φράσιν, κοσμηθεῖσα δὲ τῷ κάλλει τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐν τινι προσαυξηθεῖσα χάριν τῶν σπουδαίων ὑπὸ τοῦ ἔλλογιμωτάτου καὶ ἐν σπουδαίοις ἀρίστου κυρίου Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἤδη δ' ἀκριβῶς διορθωθεῖσα τὸ πρῶτον τύποις ἐξεδόθη. Ἐνετίσιν, 1794, παρὰ Νικολάφ Γλυκεῖ τῷ ἔξ Ἰωαννίνων», εἰς 8ον, σελ. 1-47⁽³⁾.

(1) Κ. Μ. Ῥάλλη Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ λογοθέτου, ἐν «Ἐπιστημονικῆς ἐπετηρίδος» τοῦ Πανεπιστημίου, (ἐν Ἀθήναις, 1916, εἰς 8ον), ΙΑ', σελ. 158, 160, 161.

(2) Μ. Ι. Γ(εδεών) Σημείωμα περὶ Καμαριωτίσεως, ἐν «Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας», (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1902, εἰς φύλλ.), ἔτει ΚΒ', σελ. 482.

(3) Καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἔτους 1799 τῶν Μύθων τοῦ Αἰσώπου σημειοῦται ὅτι ἐν αὐτῇ περιελήφθη καὶ ἡ Χρηστοθήεια Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ παρελείφθη ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐκδόσει μὴ δημοσιευθεῖσα· φέρει δ' ἡ ἐκδοσις ἐπιγραφὴν τήνδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι, οἱς προστέθησαν ἐν ταύτῃ τῇ νέᾳ ἐκδόσει μετὰ καὶ τῶν ἄλλων ἡ Χρηστοθήεια Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου καὶ τὸ χρυσοῦν καὶ χρησιμώτατον ἐγχειρίδιον τοῦ σφωτάτου Θεοφράστου, ἧτοι οἱ αὐτοῦ ἠθικοὶ χαρακτῆρες. Ἐνετίσιν, ἀψήθ', 1799, παρὰ Νικολάφ Γλυκεῖ τῷ ἔξ Ἰωαννίνων». Ἀμφοτέρων τῶν ἐκδόσεων τούτων ἀποκρίνεται ἀντίτυπα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ εἰκοστὸν πρῶτον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθηθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἣ προσετέθησαν καὶ τινα πάνυ ὠφέλιμα, Ἐνετίησι, 1816», (εἰς 8ον). Ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου κεῖται ἐν σελίσιν 133-177 (1).

Τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθηθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου καὶ ἄλλων τινῶν ὠφελίμων, Ἐνετίησι, 1819», (εἰς 8ον). Ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου κεῖται ἐν σελίσιν 133-174 (2).

Τὸ εἰκοστὸν τρίτον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθηθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἣ προσετέθησαν καὶ ἄλλα τινὰ πάνυ ὠφέλιμα, Ἐνετίησι, 1830», (εἰς 8ον). Ἡ χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου κεῖται ἐν σελίσιν 133-177 (3).

Τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἐδημοσιεύθη ἡ Χρηστοθήθεια τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷδε: «Αἰσώπου τοῦ Φρυγὸς βίος καὶ μῦθοι μετὰ τῆς Χρηστοθηθείας Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, ἐν ἣ προσετέθησαν καὶ ἄλλα τινα πάνυ ὠφέλιμα, ἐν Βενετία, 1844», (εἰς 8ον). Ἡ Χρηστοθήθεια κεῖται ἐν σελίσιν 125-174 (4).

Χειρόγραφα δὲ τεύχη τῆς Χρηστοθηθείας τοῦ Ἀντωνίου ἐγένοντό μοι γνωστὰ τάδε:

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει γυμνασίου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 136 χειρογράφῳ τεύχει κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθηθείας (5).

Ἐν τῇ τοῦ Βρεττανικοῦ μουσείου βιβλιοθήκῃ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 8234 χειρογράφῳ τεύχει τῆς συλλογῆς Additional κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθηθείας (6).

(1) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(2) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(3) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(4) Ἀντίτυπον παρ' ἐμοί.

(5) Β. Κ. Στεφανίδου Οἱ κώδικες τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐν «Byzantinische Zeitschrift», (Leipzig, 1907. in-8°), Bd. XVI, S. 282.

(6) «Νέου Ἑλληνομνήμονος» (Ἀθήνησι, 1905. εἰς 8ον), τόμ. Β', σελ. 216.

Ἐν Βερατίῳ τῆς Ἠπείρου ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 43 χειρογράφῳ τεύχει κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθηείας καταλαμβάνον τεσσαρασκαίδεκα σελίδας μετ' ἐπιγραφῆς «Χρηστοθήθεια ἔκ τοῦ λατινικοῦ εἰς τὴν ἑλληνικὴν μεταφρασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἔλλογίμου καὶ ἐν σπουδαίοις ἀρίστου Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου, καθηγητοῦ τῶν γραμματικῶν μαθημάτων ἐν τῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως σχολῇ, ὅστις, ἃ μὲν προσθεῖς, ἃ δὲ ὑφελόμενος τοῦ ἀπλοῦ καὶ ἀτελοῦς καὶ ἀκοσμήτου τυγχάνοντος, καταγλαῖσας δὲ τῷ κάλλει τοῦ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος ναὶ μὴν καὶ κοσμήσας ποικίλως τῇ προσθήκῃ τῶν νοημάτων, εἰς φῶς ἤγαγεν (1)».

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου (ἐν τῷ δήμῳ Λευκασίων) ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 14 χειρογράφῳ τεύχει κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοθηείας μετὰ ψυχαγωγικῆς ἐρμηνείας ἐν Σίφνῳ γραφὲν ἔτει 1752 (2).

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς τῶν Ἑλλήνων κεῖνται ἀντίγραφα τῆς Χρηστοθηείας τρία, ἐν μὲν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 88,4 (φύλλ. 68^α) χειρογράφῳ τεύχει μετὰ διαστίχου ἐρμηνείας, ἕτερον δὲ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 124 (φύλλ. 101^α — 120) μετὰ διαστίχου ἐρμηνείας καὶ τρίτον ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 187,3 (φύλλ. 213) (3).

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημείας κεῖνται ἀντίγραφα τῆς Χρηστοθηείας πέντε, ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθμ. 637,7 (φύλλ. 83), 640,10 (φύλλ. 35), 646,12 (φύλλ. 493), 647,2 (φύλλ. 4) καὶ 750,2 (φύλλ. 39-83) χειρογράφοις τεύχεσιν (4).

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ γυμνασίου κεῖται ἀντί-

(1) Ἀνθίμου τοῦ Ἀλεξούδη Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἐκκλησίαις τῆς συνοικίας Κάστρου πόλεως Βερατίου τῆς μητροπόλεως Βελεγράδων εὐρισκομένων ἀρχαίων χειρογράφων, ἐν «Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος» (ἐν Ἀθήναις, 1897, εἰς 8^{ον}), τόμῳ Ε', σελ. 367-368.

(2) «Παναθηναία», ἔτει Ζ', σελ. 90.

(3) Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς βουλῆς, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», (Ἀθήνησι, 1907, εἰς 8^{ον}), τόμῳ Δ', σελ. 370, καί, (Ἀθήνησι, 1909, εἰς 8^{ον}), τόμῳ Γ', σελ. 78 καὶ 307.

(4) Constantin Litzica Catalogul manuscrisurilor Grecesti, (Bucuresti, 1909, in 8^ο), p. 340, 352, 359, 361.

γραφον τῆς Χρηστοηθείας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 55 χειρογράφῳ τεύχει⁽¹⁾.

Ἐν Ἀγιάσῳ τῆς νήσου Λέσβου κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοηθείας καταλαβάνον ἐν τῷ χειρογράφῳ τεύχει ἐν ὅλῳ φύλλα εἴκοσι πέντε⁽²⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Σκιάθῳ μοναστηρίου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κεῖται ἀντίγραφον τῆς Χρηστοηθείας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 37 χειρογράφῳ τεύχει ἀντιγραφὲν ἐκ τῆς ἔτει 1802 γενομένης ἐκδόσεως⁽³⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς πόλεως Ἰασίου ὑπ' ἀριθμ. 70 κεῖται χειρόγραφον τεῦχος τῆς Χρηστοηθείας ἐν σχήματι φύλλου⁽⁴⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐπὶ τοῦ Παναγιώτικου ὄρους κειμένου μοναστηρίου τῆς Παναγίας τοῦ Προυσοῦ ἐπικαλουμένου κεῖται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 9 χειρογράφῳ τεύχει ἀντίγραφον τῆς Χρηστοηθείας: «Χρηστοθήθεια συντεθεῖσα παρὰ τοῦ τιμιωτάτου καὶ λογιωτάτου ἀρίστου τε ἐν τε τῇ γραμματικῇ καὶ φιλοσοφίᾳ καὶ πάσῃ ἄλλῃ παιδείᾳ διδασκάλου τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου» (φύλ. 66^α)⁽⁵⁾.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἀθήναις βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 77, 13 χειρογράφῳ τεύχει κεῖνται «Γνωμικὰ τῆς Χρηστοηθείας» (τοῦ Ἀντωνίου), (φύλλ. 221β)⁽⁶⁾.

Τῆς δὲ περὶ «ἐγκλιτικῶν, ἐγκλινομένων καὶ συνεγκλιτικῶν» ἐπιτολμαίας διατριβῆς τοῦ Ἀντωνίου κεῖνται ἕτερα δύο ἀντίγραφα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Ἀδριανουπόλει γυμνασίου ἐν τοῖς ὑπ'

(1) Daniel Serruys Catalogues des manuscrits Grecs conservés au gymnase Grec de Salonique, ἐν «Revue des bibliothèques», (Paris, 1903, in 8°), année XVII, p. 62.

(2) Θεοφίλου Νουλλέλη Εὔρεσις ὀκτώ χειρογράφων, ἐν «Ξενοφάνους», συγγράματος περιοδικοῦ τοῦ συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν, (ἐν Ἀθήναις, 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Γ', σελ. 283.

(3) Τρύφ. Εὐαγγελίδου Ἡ νῆσος Σκιάθος καὶ αἱ περὶ αὐτὴν νησιδες, (ἐν Ἀθήναις, 1913, εἰς 8ον), σελ. 200.

(4) N. G. Dossius Studii Greco-române, Ἑλληνο-ρωμουνικαὶ μελέται, (Iasi, 1902, in 8°), p. 111.

(5) Ἰωάννου Τέντε Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς ἱερᾶς μονῆς Προυσοῦ, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», (Ἀθήνησι 1913, εἰς 8ον), τόμῳ Ι', σ. 295.

(6) Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς βουλῆς, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», τόμῳ Δ', σελ. 111.

ἀριθμ. 126 καὶ 136 χειρογράφοις τεύχεσιν· ἐν τῷ τελευταίῳ ἀντιγράφῳ ἀναγράφεται τόδε· «αψη' ἔτει ὁ λογοθέτης γενικοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ διδάσκαλος τῆς κατὰ τὴν Κωνσταντινούπολι πατριαρχικῆς σχολῆς Ἀντώνιος (¹)». Ἐτερον δ' ἀντίγραφον αὐτῆς κεῖται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 30, 3 χειρογράφῳ τεύχει (φύλλ. 115^α) ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Λευκωσίᾳ ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου (²).

Παρείδον δὲ ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἀντωνίου πραγματείᾳ μου ὅτι ὁ Ἀντώνιος συνέγραψεν ἢ ἀντέγραψε ῥητορικὴν πραγματείαν σφωσμένην ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς ὑπ' ἀριθμ. ρκζ', ἐν τέλει δὲ τοῦ πρώτου μέρους τῆς πραγματείας ταύτης κεῖται τόδε:

*Εὐχάριστον φωνὴν σοι φέρω, λόγε,
ιδῶν ποθεινῶς τέρμα τῶν ἐπηρηγμένων.
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου πόνος.
Τέλος τῆς ῥητορικῆς [ταύτης] καὶ Θεοῦ χάρις.
'Ἐν ἔτει ,αψβ', ἐν μηνὶ ἀνθεστηριῶνι (³).*

Ἐν τέλει δὲ τοῦ δευτέρου μέρους κεῖται τόδε: «,αψγ' ἔτει Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ἀντωνίου πόνος, σκιροφοριῶνι». Ἐτι δ' ἐν θεματαρίῳ κειμένῳ ἐν τῇ αὐτῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθμ. ρμς' κεῖται τόδε: «ἔξω τῶν εἰδῶν θέματα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου δοθέντα» καὶ «θέματα δοθέντα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου, αψια', φεβρουαρίου β'» καὶ «θέματα δοθέντα παρὰ Ἀντωνίου διδασκάλου τῷ 1706 (⁴)». Καὶ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ Ἀκαδημείας ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 672 (φύλλ. 99) χειρογράφῳ τεύχει κεῖνται θέματα τοῦ Ἀντωνίου κατὰ σημεῖωμα τόδε: «μέχρι τοῦδ' εἰσι τοῦ διδασκάλου κύρ

(¹) Β. Κ. Στεφανίδου. Οἱ κώδικες τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἐν «Byzantinische Zeitschrift», Bd. XVI, s. 276, 282

(²) Χαριλάου Παπαϊωάννου Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ἐν φιλολογικῷ συλλόγῳ «Παρνασσῶ» (ἐν Ἀθήναις, 1906, εἰς 8ον) Ἐπετηρίδος, ἔτει Θ', σελ. 114.

(³) Ἀνθεστηριῶνος ἐν τῷ χειρογράφῳ.

(⁴) Μ. Παρανίκια Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς σχολῆς, ἐν τῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου» περιοδικῷ, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1900, εἰς 4ον), τόμ. ΚΖ', σελ. 313.

Ἄντωνίου <θέματα>, ἀπέθανε δὲ τὸ ἀψ'...., ἰουνίου ια', τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ κυρ Χουρμουζίου (1)».

Τῆς δὲ ἐν ἰάμβοις στίχοις παραφράσεως τῆς Χρηστοθεΐας τοῦ Ἄντωνιου ὑπὸ τοῦ Δανιὴλ Κεραμέως κείνται ἀντίγραφα ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 14 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν Ἀθήναις βιβλιοθήκης τῆς βουλῆς τῶν Ἑλλήνων (2), ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 102 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν τῇ νήσῳ Λέσβῳ βιβλιοθήκης τοῦ μοναστηρίου τοῦ Λειμῶνος (3), ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 117 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς βιβλιοθήκης (4) καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 470, 5 χειρογράφῳ τεύχει τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις βιβλιοθήκης τοῦ Παναγίου Τάφου (5).

Ἐν τέλει παρατίθεμαι τρία Ἄντωνίου τοῦ Βυζαντίου ἐπιγράμματα ἐκ βιβλίου ἐπιγραφομένου «Πανοπλία δογματικὴ Ἀλεξίου βασιλέως Κομνηνοῦ» ἐν Τεργοβύστῳ ἐκδοθέντος ἔτει ἀψί' εἰς φύλλον τὸ ἀντίτυπον, ἐξ οὗ ἀντίγραφο ταῦτα, φέρει σημεῖωμα τόδε: «καὶ τόδε (6) πρὸς τοῖς ἄλλοις Παρθένιος ἱεροδιάκονος· νῦν δὲ Λεοντίου ἱερέως Μανελοπούλου τοῦ ἐπὶ τῶν κρίσεων τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ἀψλγῷ, ἐν Κωνσταντινουπόλει».

«Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον, εὐσεβέστατον καὶ γαληνότατον αὐθέντην καὶ ἡγεμόνα πάσης Οὐγγροβλαχίας κύριον κύριον Ἰωάννην Κωνσταντῖνον Βασσαράβαν βοεβόδαν τὸν Μπραγκοβᾶνον.

Ἐγεμόνων κλέος εὐσεβέων αὐχημά τε (7) θεῖον,

Κωνσταντῖνε Μυσῶν κοίρανε, φρονεῖ νόμων,

ἀντιπῆσαι τοι (8) τίς ποτε σαῖς (9) ἀρεταῖς περὶ ἰάνοι;

(1) Const. Litzica Catalogul manuscriptorum Grecesti, p. 402.

(2) Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς βουλῆς, ἐν «Νέου Ἑλληνομνήμονος», (ἐν Ἀθήναις, 1904, εἰς 8ον), τόμῳ Α', σελ. 355.

(3) Ἀθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Μαυρογορδάτειος βιβλιοθήκη, (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1884, εἰς 4ον) τόμ. Α', σελ. 85.

(4) Ἰ καὶ Ἀ. Σακκελίωτος Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης. (ἐν Ἀθήναις, 1892, εἰς 8ον), σελ. 201.

(5) Ἀθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Ἱεροσολυμιτικὴ βιβλιοθήκη (ἐν Πετρούπολει, 1891, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σελ. 435-436.

(6) τῷδε ἐν τῷ χειρογράφῳ.

(7) γε ἐν τῷ κειμένῳ.

(8) νυ ἐν τῷ κειμένῳ.

(9) αἰς ἐν τῷ κειμένῳ.

οὐ̄ ἐπι πᾶν ἀτρεκῶς εἰς φάος ἤλθε καλόν.
 5. *Εἰς* ἐτέων ἀμέλει σε Θεὸς φρουροῖη ἐλίξεις
 δῶκω εἶν σφετέρω ἰδρυμένον πολέας.

Ἄντωνιος ὁ διδάσκαλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολῆς καὶ λογοθέτης γενικοῦ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας (1)».

«Πρὸς τὸν ἐκλαμπρότατον καὶ ἐνδοξότατον κύριον κύριον Στέφανον βοεβόδαν τὸν Μπραγκοβᾶνον.

Ἄρειτῆς ἰδ' εὐσεβίης
 στεφάνου πλέκειν ἐπαίνους
 συνάρασθέ μοι, παροῦσαι,
 ἐπέων καλοῖς ἀώτοις,
 ἐλικωνιῆθεν Μοῦσαι,
 σοφίης ἄριστον νῖα,
 ὀρθοδοξίης τὸ κλέος,
 Θεὸς ᾧ βίον παράσχοι
 βαθὺ κλεινὸν οὐ̄ν τε γῆρας
 βασιλείαν τ' ἐπὶ τούτοις γε ἀγήρω.

Ἄντωνιος ὁ προρρηθεῖς».

«Τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν πανερώτατον καὶ σεβασμιώτατον μητροπολίτην Δρύστρας κύριον Ἀθανάσιον.

Τεύχεσιν εὐσεβίης ἰδὲ πνεύματος ὤπλισε θεῖος
 ἀρχιερεὺς Δρύστρας πανοπλίη ζαθέου,
 λύκους δὲ φθορέας κατερύκει σηκόθεν οὗτος
 Χριστοῦ, κλεινὴν εἰς φάος τήνδε (2) βίβλον,
 Ζιγαδινοῦ πόνον, αἷς ἀγαγὼν δαπάναις ἀφειδέσου
 δέροκετε, ποιμένες, σὺν θαύματι εὐσεβίην».

(1) Τὸ πρῶτον τοῦτο ἐπίγραμμα κεῖται κάτωθι τοῦ στέμματος τῶν ἡγεμόνων τῆς Βλαχίας· τὰ δ' ἕτερα δύο μετὰ τὴν προσφώνησιν τοῦ δαπανήσαντος εἰς τὴν τοῦ βιβλίου ἔκδοσιν μητροπολίτου Δρύστρας Ἀθανασίου τῷ βοεβόδῃ Στεφάνῳ Μπραγκοβᾶνῳ.

(2) ἦνδε ἐν τῷ κειμένῳ

ΠΑΪΣΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ
ΚΑΙ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΩΡΟΣΤΑΜΟΣ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ὁ Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος-Κεραμεύς ἐδημοσίευσε δύο ⁽¹⁾ γράμματα τῶν ἐτῶν 1731 καὶ 1733 περὶ τοῦ μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιου Ἐμμανουὴλ Πωγωνάτου, ἀνδρὸς Πελοποννησίου· τὸ μὲν τοῦ ἐτους 1731 εἶναι γράμμα τοῦ πατριάρχου Παΐσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, δι' οὗ ὁ πατριάρχης καὶ ἡ περὶ αὐτὸν ἱερά τῶν ἀρχιερέων σύνοδος συνίστα καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς βασιλεῖς, ἡγεμόνας καὶ τοὺς ἐν τῇ Αὐστρίᾳ ἀξιωματικούς τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐκκλησίας τὸν εἰρημένον μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιον μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν πρὸς ἐλευθέρωσιν τῶν ἐν Πελοποννήσῳ ὑπὸ τῶν Ὁσμανιδῶν αἰχμαλωτισθέντων (κατὰ τὴν ἄλωσιν αὐτῆς ἔτει 1715), οἳ ἔπαθον καὶ ὑπέμειναν ἐν τῇ δουλείᾳ ἀνήκεστα δεινά· τὸ δ' ἕτερον τοῦ ἐτους 1733 εἶναι γράμμα λατινιστὶ γεγραμμένον ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ αὐλῇ Ἰγνατίου Κόχου, δι' οὗ οὗτος κατὰ τὰ προσαχθέντα αὐτῷ γράμματα ὑπὲρ τοῦ εἰρημένου Παΐσιου ἐπήνει αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐν ἀξιώσει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πολιτείας ὡς κατόλικον πιστὸν ἀρχιερέα Πατρῶν καὶ συνίστα αὐτοῖς νὰ βοηθήσωσιν αὐτόν, ἵνα περιερχόμενος τὴν Αὐστρίαν συλλέξῃ χρήματα πρὸς ἐλευθέρωσιν αἰχμαλωτισθέντων χριστιανῶν ὑπὸ τῶν Ὁσμανιδῶν. Ὁ Κεραμεύς θεωρεῖ τὰ εἰρημένα γράμματα πλαστὰ καὶ τὸν εἰρημένον

(1) Ἀθαν. Παπαδοπούλου-Κεραμέως Διάφορα Ἑλληνικά γράμματα ἐκ τοῦ ἐν Πετρούπολει μουσείου τοῦ Nicolas Siskhacheff, (ἐν Πετρούπολει, 1907, εἰς 4ον) σελ. 11-15, 15-17.

Παΐσιον ψευδαρχιεπίσκοπον Παλαιῶν Πατρῶν καὶ νομίζει ὅτι οὗτος καὶ Σεραφεῖμ ὁ Μυτιληναῖος ⁽¹⁾ εἶναι τὸ αὐτὸ πρόσωπον.

Τὰ ὑπὸ τοῦ Κεραμέως εἰρημένα περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ Παΐσιου καὶ τοῦ Σεραφεῖμ ἠμφεσβήτησεν ὁ μητροπολίτης Λεοντοπόλεως Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης, ὃς μάλιστα θεωρεῖ τὸ εἰρημένον γράμμα τοῦ Παΐσιου γνήσιον καὶ αὐτὸν τὸν Παΐσιον κανονικὸν μητροπολίτην Παλαιῶν Πατρῶν ἐπικαλούμενος καὶ σημειώματά τινα ἐπὶ μηνιαίων, ἃ καὶ ἐδημοσίευσεν ἐκ τοῦ ἐν Βιέννῃ γραμματοφυλακίου τοῦ ἑλληνικοῦ ναοῦ, ἐξ ἑνὸς τῶν ὁποίων γίνεταί δῆλον ὅτι ἔτεσι 1742-1743 παρέμενεν ἐν Βιέννῃ ὁ μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιος, υἱὸς Ἐμμανουήλ, ἔνθα καὶ ἀπέθανεν ἔτει 1743 ⁽²⁾. Ὁ Κεραμεὺς διὰ νέας αὐτοῦ πραγματείας ἐπειράθη νὰ ἀποδείξῃ τὰ ὑπὸ τοῦ Σωφρονίου τοῦ Λεοντοπόλεως εἰρημένα ὡς ἀσύστατα καὶ ἀνακριβῆ. Λεπτομερῶς δὲ περιγράφει ἐν αὐτῇ τὰ ὑπ' αὐτοῦ προδημοσιευθέντα δύο γράμματα περὶ Παΐσιου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἔτεσι 1742-1743 παραμῶν ἐν Βιέννῃ Παΐσιος ἦτο ἄλλος ψευδαρχιεπίσκοπος Παλαιῶν Πατρῶν, ὁ δὲ προειρημένος Παΐσιος ἦν ὁ αὐτὸς μετὰ Σεραφεῖμ Πωγωνάτου τοῦ Μυτιληναίου ⁽³⁾. Ταῦτα κατὰ Κεραμέα καὶ Σωφρόνιον τὸν Λεοντοπόλεως περὶ Παΐσιου τοῦ μητροπολίτου Παλαιῶν Πατρῶν.

Ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν μητροπολιτῶν τῶν Παλαιῶν Πατρῶν τοῦ Σταυράκη Ἀριστάρχου καταλέγεται δις προστὰς τῆς μητροπόλεως ταύτης ἱεράρχης καλούμενος Παΐσιος, κατὰ τοὺς κώδικας τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, ἔτεσι 1688-1717 καὶ ἔτεσι 1721-1728 ⁽⁴⁾· ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι ἀκριβῆ, καθ' ἃ καὶ Ἐρρῖκος Γέλζερὸς παρετήρησε, διότι

⁽¹⁾ Κ. Παλαιολόγου Ὁ Ἕλλην κληρικὸς Σεραφεῖμ, ἐν «Παρνασσῷ», (ἐν Ἀθήναις, 1880, εἰς 8ον), τόμῳ Δ', σελ. 28-51.

⁽²⁾ Σωφρονίου τοῦ Λεοντοπόλεως Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιος, ἐν «Ἐκκλησιαστικοῦ φάρου», (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Γ', σελ. 327-331.

⁽³⁾ Ἀθαν. Παπαδοπούλου - Κεραμέως Παΐσιος Ἐμμανουήλ Πωγωνάτου καὶ Γεώργιος Σπαντωνῆς, ἐν «Ἐκκλησιαστικοῦ φάρου», (ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1909, εἰς 8ον), τόμῳ Δ', σελ. 315-316.

⁽⁴⁾ Ernst Gerland Neue Quellen zur Geschichte des leitinischen Erzbistums Patras, (Leipzig, 1902, in 8°), S. 253, 254.

ἔξ ἐπιγραφῶν μανθάνομεν ὅτι ἔτεσι 1703⁽¹⁾ καὶ 1710⁽²⁾ προϊστάτο τῆς μητροπόλεως Παλαιῶν Πατρῶν Ἀρσένιος ὁ ἐπικαλούμενος Δημητρακόπουλος, ἔτει δὲ 1717 μηνὸς ὀκτωβρίου τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ ἐπιστολῇ Παΐσιου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν ἐπιστέλλεται Χρυσάνθω τῷ πατριάρχῃ τῶν Ἱεροσολύμων⁽³⁾ καὶ ἔτει 1722 ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίας ὁ ἀπὸ Καισαρείας τῶν Καππαδοκῶν ἀπέστειλε τὸν πρῶτον Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιον πρὸς τοὺς *συνίχους* Ζακύνθου πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ καέντος πατριαρχικοῦ ναοῦ⁽⁴⁾. Ἐὰν ὁ Παΐσιος μετὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ προέστη τὸ δεύτερον τῆς ἐκκλησίας Παλαιῶν Πατρῶν δὲν εἶναι γνωστόν· ἔτει 1727 μηνὶ μαΐῳ συνυπέγραψε Παΐσιος ὁ Παλαιῶν Πατρῶν ἐν γράμματι τοῦ πατριάρχου Παΐσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας πρὸς τοὺς μητροπολίτας Ἀδριανουπόλεως, Αἰδυμοτείχου καὶ Αἴνου περὶ τῶν *κουτιῶν* τοῦ παναγίου Τάφου⁽⁵⁾. Ἐὰν οὗτος εἶναι ἕτερος Παΐσιος, ὁ προειρημένος Παΐσιος ὄχτεο ἀπὼν εἰς Ἑσπερίαν, ἔνθα κατεσκεύασε τὸ πλαστὸν πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ ἔτους 1731 καὶ δι' αὐτοῦ ἠδυνήθη νὰ λάβῃ τὸ στατικὸν γράμμα τοῦ προέδρου τοῦ πολεμικοῦ συμβουλίου τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς Ἰγνατίου Κόχου πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν. Τὸν Παλαιῶν Πατρῶν Παΐσιον εὐρίσκω ἔτει 1737 ἐν Σιατίστη τῆς Μακεδονίας, ἔξ ἧς ὁ

(1) Στεφάνου Θωμοπούλου Ἐπίσκοποι, μητροπολίται καὶ ἀρχιεπίσκοποι Πατρῶν, ἐν «Ἱεροῦ συνδέσμου» (ἐν Ἀθήναις, 1908, εἰς 4ον), ἔτει IB', ἀριθμ. 77, σελ. 4.

(2) Στεφάνου Θωμοπούλου Χριστιανικαὶ ἐν Πάτραις ἐπιγραφαί, ἐν «Δελτίου τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος», (ἐν Ἀθήναις, 1884, εἰς 8ον), τόμῳ Α', σελ. 526.—Τοῦ αὐτοῦ Ἱστορία τῆς πόλεως Πατρῶν, (ἐν Ἀθήναις, 1888, εἰς 8ον), σελ. 263-264.—Ernst Gerland Neue Quellen zur Geschichte des leitinischen Erzbistums Patras, S. 253, 254.

(3) Κατάλογος ἐπιστολῶν ἀνεκδότων, ἐν Κ. Ν. Σάθα «Μεσαιωνικῆς βιβλιοθήκης», (ἐν Βενετία, 1872, εἰς 8ον), τόμῳ Γ', σελ. 531.

(4) Μ. Ἰ. Γεδεῶν Γράμμα περὶ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, ἐν «Ἐκκλησιαστικῆς ἀληθείας», (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1899, εἰς φύλλ.), ἔτει ΙΘ', σελ. 175-176.

(5) J. D. Mansi Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio, (Parisiis, 1905, in f°), tom. XXXVII, col. 681-682.

ἀρχιεπίσκοπος Ἀχριδῶν Ζωσιμᾶς, τὸ δεύτερον προϊστάμενος τοῦ θρόνου τούτου, ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Βιέννην μετ' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον τὸν ἕκτον πληρεξούσιον αὐτοῦ πρὸς διαπραγμάτευσιν καὶ συνομολόγησιν συμβάσεων τοῦ Ἀχριδῶν Ζωσιμᾶ μετὰ τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος, περὶ ὧν ὁμως οὐδὲν εἶναι γνωστόν· τὸ γράμμα τοῦ εἰρημένου Ζωσιμᾶ ἐσώθη ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ βασιλικῆ καὶ αὐτοκρατορικῆ οἴκου τῆς Βιέννης, ἐξ οὗ λαβὼν ἀντίγραφον δημοσιεύω αὐτὸ κατωτέρω. Μετὰ ταῦτα ὁ Παῖσιος παρέμεινε ἐν Βιέννῃ εὐρισκόμενος ἐν αὐτῇ ἔτεσι 1742-1743, ἔνθα ἔτει 1743 ἀπέθανεν. Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐμφαίνεται ὅτι ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Παῖσιος Ἐμμανουὴλ Πωγωνᾶτος οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸν Σεραφεῖμ Πωγωνᾶτον τὸν ἐκ Μυτιλήνης, διετέλεσε δὲ ὄντως κανονικὸς μητροπολίτης Παλαιῶν Πατρῶν.

Τὸ ὑπὸ τοῦ Κεραμέως δημοσιευθὲν πλαστὸν γράμμα τοῦ πατριάρχου Παΐσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας εἶχε προδημοσιευθῆ ἔτει 1737 ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ Ἰακώβου Ἐλσνέρου ἐν Βερολίῳ ὡς γράμμα μὲν τοῦ πατριάρχου Παΐσιου τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας, ἀλλὰ τοῦ ἔτους 1734, ὅτε πλέον δὲν προϊστάτο τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ὁ Παῖσιος, ἀλλὰ Σεραφεῖμ ὁ ἀπὸ Νικομηδείας, δι' αὐτοῦ δὲ συνιστάτο ὑπὸ τοῦ πατριάρχου πρὸς συλλογὴν βοηθειῶν πρὸς ἐλευθέρωσιν (τῶν ἔτει 1715) αἰχμαλωτισθέντων, οὐχὶ πλέον Παῖσιος ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, ἀλλ' ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀθανάσιος Δωρόσταμος, ἐν αὐτῷ δὲ φέρονται συνυπογεγραμμένοι οἱ αὐτοὶ ἱεράρχαι πλὴν τοῦ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ, ἀντὶ τοῦ ὁποίου φέρεται ὁ Προϊλάβου Ἰωαννίκιος, παραλείπεται δὲ ὁ ὁφερενδάριος τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας Σπαντωνῆς (1). Τὴν πλαστότητα τοῦ εἰρημένου γράμματος ἐλέγχει καὶ ὁ φιλῶ ὄνόματι Φράγκος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Λουδοβίκος Πετί (2).

Ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπεμφαίνεται ὅτι ὁ Ἀθανάσιος Δωρόσταμος

(1) Jacob Elssner Neueste Beschreibung derer griechischen Christen in Tūrkey aus glaubwürdiger Erzählung Herrn Athanasius Dorostromus. (Berlin, 1737, in 8°), S. 20-27.

(2) J. D. Mansi Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio, tom. XXXVII, col. 1055-1056.

ἦν ἐκ τῶν ἀκολουθῶν Παϊσίου τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, ὅστις κατεσκεύασε μετ' αὐτοῦ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ πατριάρχου Παϊσίου μετὰ ταῦτα δὲ ἀποχωρισθεὶς αὐτοῦ ἐτράπη πρὸς τὴν βόρειον Γερμανίαν, ἵνα καὶ αὐτὸς δι' ἴδιον λογαριασμόν μετέλθῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ συστατικοῦ γράμματος τὴν τέχνην τοῦ ἀλήτου, πλαστογράφου καὶ ἀπατεῶνος διδασκάλου αὐτοῦ Παϊσίου, σχετισθεὶς δὲ ἐν Βερολίῳ μετὰ τοῦ Γερμανοῦ Ἰακώβου Ἐλονέρου διηγήσατο αὐτῷ τὰ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἐξ ὧν συνέγραψεν οὗτος τὸ περὶ αὐτῆς σύγγραμμα τὸ δημοσιευθὲν ἐν Βερολίῳ ἔτει 1737, ἐν ᾧ δημοσιεύει οὗτος τὸ εἰρημένον πατριαρχικὸν γράμμα, τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀθανασίου καὶ τάδε περὶ αὐτοῦ:

« Ἀθανάσιος Δωρόσταμος, ἀνὴρ Πατρὸς τῶν δοκίμων· ὁ μὲν πρεσβύτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ ἦν ἔμπορος, ὁ δὲ νεώτερος ἱερεὺς ἐν τῷ ἐν Πάτραις ναῷ τοῦ ἁγίου Νικολάου· νέος ὢν ἠκολούθησε τῷ πρεσβυτέρῳ ἀδελφῷ εἰς Δαμιέτην τῆς Αἰγύπτου καὶ εἶτα εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ καὶ εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ ναῶν καὶ μοναστηρίων. Ὁ Ἀθανάσιος ἐγένετο διάκονος ἐν Πάτραις, ὅτε ἡ Πελοπόννησος περιῆλθεν εἰς τοὺς Τούρκους (ἔτει 1715), ἐν Ναυπλίᾳ δέ, εἰς ἣν μετέβη ἕνεκα τοῦ πολέμου, ἠχμαλωτίσθη ὑπὸ γενισάρου, παρ' οὗ αὐστηρῶς ἐφυλάχθη ἐπὶ τέσσαρας μῆνας, εἶτα δὲ ἐπεραιώθη διὰ Σμύρνης εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα ἠλευθερώθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου μετ' ἄλλων ὁμοδούλων χριστιανῶν. Μετὰ δὲ τὸ πέρας τοῦ πολέμου καὶ τὴν ἀνάκτησιν τῶν ἑαυτῶν κτήσεων ἀπέτεισαν οἱ λυτρωθέντες τῷ πατριάρχῃ τὰ λύτρα. Ὁ πατριάρχης ὡς δραστήριον ἀνέδειξε τὸν Ἀθανάσιον ἡγούμενον τοῦ ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας μοναστηρίου τῆς ἁγίας Παρασκευῆς. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Βραΐλαν κληθεὶς ὡς ἀρχιμανδρίτης τοῦ ἀρχιεπισκόπου ταύτης Ἰωαννικίου, μεθ' οὗ εἰς περιοδείαν ὢν μετέβη καὶ εἰς Βενδέρην, ἔνθα ὁ βασιλεὺς τῆς Σουηκίας (Κάρολος ὁ δωδέκατος) ἠρωτικῶς ἀντέστη τοῖς Τούρκοις, ἀλλὰ τέλος καταβληθεὶς ὑπ' αὐτῶν μετηνέχθη εἰς Διδυμότειχον· πρὸ δεκατεσσάρων ἔτων ὁ Ἀθανάσιος ἐγένετο ἀρχιμανδρίτης ὑπὸ τοῦ τότε πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου, προϊστάται δὲ ἅμα τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ τῶν ἐν αὐτῷ μοναστηρίων, ἀνακοινοῦνται δὲ αὐτῷ πᾶσαι αἱ σπουδαῖαι ὑποθέ-

σεις καὶ ἀναμένεται ἢ ὑπ' αὐτοῦ ἔγκρισις αὐτῶν· πλὴν τούτου τηρεῖ καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἐν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Βραΐλας προϊστάμενος τῶν ἐκεῖ ναῶν καὶ μοναστηρίων. Εἰς τὰ δικαστικά ἢ συσκεπτικά συνέδρια τοῦ πατριάρχου παρεδρεύει καὶ ὁ Ἀθανάσιος, ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἀναγομένων εἰς τὴν χώραν τῆς ἑαυτοῦ διοικήσεως καὶ προεδρεύει κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ παρὰ τῷ ἀρχιδιακόνῳ, ἐν γένει δὲ ἐξασκεῖ τὸ ῥηθὲν ἀξίωμα, ὁπότεν καὶ ὅπου ἂν θέλῃ ἢ ὁσάκις παραγγέλλεται· κατοικεῖ ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἐν ἰδίῳ διαμερίσματι μετὰ δειπνικῆς τραπέζης λαμβάνων εἰσπράξεις ἐκ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βραΐλας, ἢ, ἐφ' ὅσον οὗτος ζῆ, οὐδένα ἕτερον ἀρχιμανδρίτην δικαιούται νὰ προσλάβῃ· ἐν τῷ γράμματι τοῦ πατριάρχου γίνεται μνεῖα αὐτοῦ μετὰ μεγάλης ἐκτιμήσεως συνιστῶντος «τὸν παρόντα παναιδεσιμώτατον καὶ πανευλαβέστατον κύριον Ἀθανάσιον Δωρόσταμον, ἀρχιμανδρίτην τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου καὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους τοῦ ἐν Ἄθῳ καὶ πάσης χερσονήσου, ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸν ἡμῶν ἀδελφὸν καὶ συλλειτουργὸν μετὰ τῆς ἱεράς συνοδείας αὐτοῦ». Πρὸ δέκα περίπου ἐτῶν ἀπεστάλη ἕξαρχος εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν κρατούμενας νήσους Κέρκυραν, Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν πρὸς συλλογὴν εἰσφορῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἐκ πυρκαϊᾶς καταστραφέντος πατριαρχικοῦ ναοῦ, τοσοῦτον δ' ἐπέτυχεν, ὥστε ἐπανῆλθε φέρων γενναίαν συγκομιδὴν, δι' ἧς πρὸς τῇ ἐπιχορηγήσει τοῦ Ῥώσου αὐτοκράτορος ὁ ναὸς καὶ τὸ οἶκημα τοῦ πατριάρχου ἀνηγέρθησαν πολλῶ καλλίω καὶ στερεώτερα. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς ἐκείνης ἐγένετο αἰτία τοῦ νὰ ἐκλεχθῇ πρὸς ἀποστολὴν εἰς Γερμανίαν καὶ Σουηκίαν, ὅπως συλλέξῃ εἰσφορὰς πρὸς λύτρωσιν τῶν ἐν δουλείᾳ διατελούντων αἰχμαλώτων τῶν Τούρκων, ἅμα δ' ἐγένετο ἐπόπτης τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀποσταλέντων πρὸς τοῦτο μοναχῶν εἰς Ὀλλανδίαν καὶ Ἀγγλίαν. Πορευόμενος εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἀτυχῶς ἐπὶ τῶν συνόρων Βλαχίας καὶ Τρανσυλβανίας συνελήφθη ὑπὸ ληστῶν, οἱ τὸν μὲν ἕνα τῶν συμπεμφθέντων μοναχῶν ἐφόνευσαν, αὐτὸν δὲ τὸν ἀρχιμανδρίτην καὶ τὸν ἄλλον διάκονον ἀπεγύμνωσαν μόλις φεισθέντες τῆς ζωῆς αὐτῶν. Ὁ ἐν Τεμεσβάρῃ Ἑλληὴν ἐπίσκοπος Μάξιμος τελῶν ὑπὸ τῷ

ἀρχιεπισκόπῳ Βελιγραδίου παρέσχεν αὐτῷ ἐνδύματα καὶ χρήματα, ὥστε διὰ Βιέννης, ἔνθα ἔτυχεν εὐνοϊκῆς παρὰ τῷ αὐτοκράτορι ἀκροάσεως, κἀκεῖθεν διὰ Βοημίας καὶ Σιλεσίας μέχρι Φράγκφούρτης τῆς παρὰ τὸν Βιάδρον ἠδυνήθη νὰ φθάσῃ εἰς Βερολίνον. Εἶναι ἀνήρ σεβασμίας μορφῆς ἐκκατεσσαρακοντούτης, φέρει πρὸ τοῦ στήθους ἐπιμήκη σταυρὸν ἐξηρημένον ἀπὸ τοῦ τραχήλου, ὃν ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ ἄρτι μνημονευθεὶς ἐπίσκοπος Μάξιμος, κατ' ἀνάγκην ὅπως διαστέλλεται ἀπὸ τινος Ἰουδαίου, πάνυ ὁμοιάζοντος αὐτῷ τὴν τε μέλαιναν γενειάδα καὶ τὴν περιβολὴν· εἶναι νοήμων καὶ ἐπιτήδειος εἰς τὰς ὅπωςδῆποτε ἀποστολάς· πλὴν τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς τουρκικῆς ὁμιλεῖ ὀλίγον τὰ λατινικὰ καὶ τὰ γαλλικὰ· τὴν ἰταλικὴν γράφει προχειρότατα καὶ ὀρθῶς, ἀρκούντως δὲ καὶ τὴν ἑλληνικὴν, καθάπερ δεικνύουσιν αἱ σταλεῖσαι ἐπιστολαὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐν Φραγκφούρτῃ τῇ παρὰ τὸν Βιάδρον διδάκτορα καὶ καθηγητὴν Ἰοβλόσκην· μεγάλως ἐκτιμῶντα τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ καὶ ἐκδηλώσαντά μοι τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ ταύτην. Ἡ ἀφήγησις αὐτοῦ περὶ τῶν νῦν Ἑλλήνων εἶναι καθ' ὅλα ἀξιόπιστος· εἶναι ἀρχιμανδριτῆς τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας καὶ ἔξοχος θεράπων τοῦ πατριάρχου πεντεκαιδέκατον ἤδη ἔτος, οὗ ἔνεκα δύναται νὰ ποιῆται ἐπαρκῶς σαφῆ ἀφήγησιν ὅσων αὐτὸς εἶδεν, ἤκουσε καὶ διεχειρίσατο. Εἶναι μεμετροημένος καὶ ἥκιστα δεισιδαίμων, σοβαρὸς καὶ θεοσεβής, τοσοῦτον βδελυττόμενος τὴν ἀνακρίβειαν καὶ τὰ ψεύδη, ὥστε ἐν τισὶ περιστάσεσιν εἶπέ ποτε ὅτι προτιμᾷ νὰ ἀποθάνῃ ἢ νὰ ψευσθῇ ἐν γνώσει. Ὅπως ἐξοικονομήσῃ τὰς δαπάνας, προσέλαβον αὐτὸν ἐν τῇ ἐμῇ κατοικίᾳ καὶ τραπέζῃ· πολλάκις δὲ παρήνεσέ με σοβαρότατα πράγματα καὶ μονοноῦ ὠρκίσθη ὅτι οὐδὲν δύναται νὰ εἴπῃ ἢ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀφόβως, ὅποτε ἐβεβαίωσα αὐτὸν ὅτι ἡμεῖς οἱ διαμαρτυρούμενοι πολλῶ μᾶλλον θὰ ἠγαπῶμεν αὐτόν, ἢν ἀπεκάλυπτεν ἀληθῆ τὰ πράγματα κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἀντίληψιν, παρὰ ἢν διὰ κολακείας καὶ ἀποσιωπήσεως τῆς ἀληθείας ἤθελε νὰ εἴπῃ τι ἡμῖν πρὸς ἡδονήν, καὶ ὅτι μάλιστα ἐπεκράτει ἄλλη ἰδέα παρ' ἡμῖν περὶ τῶν Ἑλλήνων. Ὅφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὰ πάντα μετὰ σοβαρότητος καὶ βασιμότητος καὶ οὐδὲν κατ' ἀρέσκειαν ἀπεφίνατο, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον ἐν παλαιαῖς καὶ νέαις δέλτοις ἀνεῦρον ἔχη ἐπιβεβαιοῦντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ· οὐδαμῶς λοιπὸν ἐφαρ-

μόζονται καὶ περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὅσα ὁ Ἀινέκκιος (*) ἀβασανίστως ἀναφέρει περὶ τῶν ἀσυνέτων διηγήσεων τῶν Ἑλλήνων ὀδοιπόρων τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ θρησκευήματος ἢ τοῦ κράτους ἐν σελίδι 226 τοῦ πρώτου μέρους τοῦ ἑαυτοῦ βιβλίου». Τοιαῦτα μὲν καὶ τοσαῦτα ἐδίδαξε ψεῦδη περὶ ἑαυτοῦ καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τὸν Γερμανὸν Ἰάκωβον Ἐλσερον ὁ Ἀθανάσιος, ἵνα δι' αὐτῶν ἀνεγείρῃ αἰώνιον μνημεῖον τῆς αὐτοῦ ἀναιδεΐας καὶ κακοηθείας.

(Ἐκ τοῦ ἀρχετύπου ἀποκειμένου ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ ἐν Βιέννῃ βασιλικῷ καὶ αὐτοκρατορικῷ οἴκῳ).

Zosimus secundus, Dei gratia electus supremus archiepiscopus Primae Iustinianae et Ochridae, sacri Romani utriusque imperii princeps, comes sacri palatii nec non Albaniae, Daciae, Pannonniae, Thessaliae et Macedoniae aliarumque provinciarum citra Epiri, Bulgariae et Illyrici per concessionem perpetuam Iustiniani imperatoris summus sacerdos, ceterorumque dominiorum, terrarum et locorum citra et ultra Danubium magnus primae, sanctae catholicae orientalis Romanae ecclesiae universalis legatus et oecumenicae patriarchalis et apostolicae sacrosanctae sedis locumtenens, et perpetuus exarcha etc. etc.

Sacratissime, piissime ac potentissime in Christo Deo fidelis Caesar, ac Romanorum imperator, rex, princeps ac domine omnium gratiosissime.

In conformitate gratiosa permissionis, ab imperiali Maiestate Vestra indultae, sine ulteriori dilatione, resolvimus expeditionem legationis nostrae ad imperiale Maiestatis Vestrae solium, quem in finem elegimus personnam venerabilis ac reverendissimi patris Paisii Emmanuelis à Pogonato metropolitani Patrarum in Achaia Pelopon-

(*) J. M. Heineccios Abbildung der alten und neuen griechischen Kirche nach ihrer Historie, Glaubens-Lehrer und Kirchen Gebräuchen, (Leipzig, 1711, in 8°).

nesi, quem legatum nostrum plenipotentiarium constituimus et ad imperialem Maiestatem Vestram emisimus, concedentes illi, omnem plenam facultatem, ut nomine nostro et auctoritate nostra, iuxta tenorem nostrarum plenipotentiarum litterarum, in quibus, intentio nostra expressa continetur, concludat tractatum; supplicamus proinde Maiestatem Vestram, quatenus cum solita eundem clementia excipere accessumque illi ad eandem permittere et omnem fidem ac creditum illi praestare dignetur Maiestatis Vestrae indulgere et ita benigne protegere dignetur, ut gaudere valeat iure quod character eius secum fert positique tractare ac concludere omnem negotiationem nos e contrariis ad servitia M. V. beneplacita prompti semper manemus et quod super est Maiestati Vestrae Caesareae diuturnam incolumitatem et omnigenam felicitatem ex toto corde vovemus archipastoralemque benedictionem peramanter impertimus.

Dedimus Sathistae die XII mensi decembris, anno MDCCXXVI.

Ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος ιε' (1).

Andronicus Lascaris magister protecdicus m. p.

Demetrius Musaki secretarius m. p.

In dorso.

Sacratissimo, piissimo ac potentissimo principi Carolo sexto, in Christo Deo fideli Caesari et Romanorum imperatori, semper Augusto, nec non Germaniae, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae, Sclavoniae, Serviae, urtriusque Siciliae et regi, archiduci Austriae, duci Burgundiae etc. etc. regi, duci, principi, ac domino omnium gratiosissimo.

(l. s.).

(1) Αὐτῇ χειρὶ τοῦ Ζωσιμά.

ΤΟ ΕΝ Τῇ ΝΗΣΩ ΑΝΑΦῆ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΟΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΙΩΤΙΣΣΗΣ

ΥΠΟ

ΠΕΡΙΚΛΕΟΥΣ Γ. ΖΕΡΛΕΝΤΟΥ

Ἐκ τῶν πατριαρχικῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, ἃ ᾤφει-
λον νὰ ἐπισκεφθῶσιν οἱ ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρ-
νης ἔτει 1797 πατριαρχικοὶ καὶ συνοδικοὶ ἑξαρχοί, ὁ Παροναξίας
Νεόφυτος καὶ ὁ Σαντορήνης Γαβριήλ⁽¹⁾, ἦν καὶ τὸ ἐν τῇ νήσῳ
Ἀνάφη μοναστήριον Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης. Τὸ εἰρημένον
μοναστήριον κεῖται ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ τοῦ χωρίζοντος τὴν νήσον ἀπὸ
βουνώδους ὑπερμεγέθους βράχου, περὶ οὗ ὁ Ἰωσήφ Πιτῶνος
Τουρνεφόρτιος σημειοῦται ὅτι ἦν: «une des plus effroyables
roches, qui soit au monde». Ὁ χωρίζων τὸν βραχώδη τοῦτον
βουνὸν τῆς νήσου ἰσθμὸς, ἐνθα ὁ ναὸς τῆς Παναγίας, καλεῖται
Καλάμι, ἐξ οὗ ἡ Παναγία ἐκλήθη Καλαμιώτισσα· διότι ἡ παράδοσις
τῶν Ἀναφαίων ὅτι εὐρέθη ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας ἐπὶ καλάμου
ἀνηροτημένη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνώδους βράχου καὶ ὅτι ἐπ'
αὐτοῦ ἤθελεν ἡ Παναγία τὴν οἰκοδομίαν τοῦ οἴκου αὐτῆς μετα-
φέρουσα νύκτωρ τὰ ἔργαλεῖα τῶν ἀλλαγῶν οἰκοδομούντων τὸν
ναὸν ἐργατῶν, εἶναι ἐκ τῶν συνήθων μύθων πολλαχοῦ ἀπαντώντων
προκειμένου περὶ οἰκοδομίας ναῶν, μοναστηρίων, ἀκροπόλεων καὶ
φρουρίων. Τὸ μοναστήριον καὶ ὁ ναὸς, ἐκτὸς τῶν ἐπὶ τοῦ βουνώδους
βράχου οἰκοδομημάτων παθόντων πρὸ ἐτῶν ὑπὸ κεραινοῦ τὴν
ἡμέραν τῆς πάνηγύρωσε τῆς Παναγίας, κεῖνται ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν
μεγαλοπρεπῶν ἐρειπίων τοῦ ναοῦ τοῦ Αἰγλήτου Ἀπόλλωνος. Ἀτυ-

(¹) Οἱ ἐπὶ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ἀνά τὰς Κυκλάδας
πατριαρχικοὶ ἑξαρχοί ἔτει 1797, ἐν Ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας
τῶν νήσων τῆς ἀνατολικῆς μεσογείου θαλάσσης, (ἐν Ἐρμουπόλει, 1913, εἰς
8ον), τόμ. Α', σελ. 101-123.

χῶς τὰ ἐρείπια ταῦτα εἶναι ἐμπεπιστευμένα εἰς ἀγροῖκον καὶ ἄξεστον καλόγηρον, ὅστις δίκην ἠγουμένου, ἀλλ' ἄνευ ἐκλογῆς καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἐλέγχου, διαχειρίζεται τὰ τοῦ μοναστηρίου, ὡς οἱ Ἀναφαῖοι λέγουσιν, ὑπὲρ τοῦ ἰδιαίτερου αὐτοῦ ταμείου. Ὅτε μηνὶ νοεμβρίῳ τοῦ ἔτους 1915 διενυκτέρευσα ἐν τῷ μοναστηρίῳ, προητοιμάζετο τὴν ἐπομένην διὰ τὰ χοιροσφάγια συμφυρόμενος μετὰ γυναικῶν καὶ παιδῶν. Ἀσυστόλως δ' ἐπέδειξέ μοι ἱερὸν χῶρον, ὃν ἐπέτρεψε νὰ ἀνασκάψῃ πρὸς κοινὸν συμφέρον ὁ Ἄγγλος ἀρχαιοκάπηλος Θεόδωρος Βέντ.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1571 τυγχάνει γνωστὸς ὁ ἐν τῇ νήσῳ Ἀνάφῃ ναὸς Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης τοῦτο γίνεται δῆλον ἐκ σημειώματος κειμένου ἐπὶ χειρογράφου ἐν μεμβράναις Εὐαγγελίου, ἀνήκοντος τῷ εἰρημένῳ ναῶ ἔχοντος ὧδε: «† τὸ παρὸν Εὐαγγέλιον ὑπάρχει τῆς Παναγίας μου τῆς Καλαμιωτίσσης μητροπόλεως Θύρας, ὃνπερ ἀφιέρωσεν αὐτὸν ὁ μαστροῦϊωάννης ὁ τὸ ἐπίκλην χαντζῆς, ὃνπερ ἀγοράσας αὐτὸ ἀπὸ τὸν παπᾶ κὺρ Γερμανὸν ἄσπραρνέ καὶ ὅστις τὸ ὑπερήσει ἀπὸ τὸν ναὸν τῆς Παναγίας μου τῆς ἐπονομαζομένης Καλαμιωτίσσης μητροπόλεως Θυρῶν ἔξει Θεὸν μαχόμενον ἐν τῇ φρικτῇ καὶ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα καὶ ἀειπάρθενον Θεοτόκον Μαρίαν καὶ τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ καὶ πάντων τῶν ἁγίων ἀμήν· ἔτους ἴσθ' μηνὶ μαρτίῳ ἰνδικτ. ἰδ' (1)· τὸ σημείωμα ἀνεδημοσίευσεν καὶ ὁ Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος - Κεραμεύς (2).

Καίτοι ἢ ἐπὶ μακρὸν σχολάσασα ἐπισκοπὴ Θήρας ἐπὶ τῶν Φράγκων ἐπιδρομῶν (1207-1537) προήχθη μετὰ τὸ ἔτος 1537 εἰς ἀρχιεπισκοπὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Σαντορήνης, ἐν τούτοις ὁ τὲ ἀνωτέρω σημείωμα γράφας ἔτει 1571 καλεῖ αὐτὴν μητρόπολιν Θύρας ἀντὶ ἀρχιεπισκοπῆς, ἡμαρτημένως κατὰ τε τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἱε-

(1) Ἐμμ. Ἰωαννίδου «Βιβλιογραφία», ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «ἐλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου», (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1864, εἰς φύλλ.), τόμ. Β', σελ. 63-64.

(2) Ἀθαν. Παπαδοπούλου - Κεραμεύς Ἱεροσολυμιτικῆ βιβλιοθήκη. ἤτοι κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ . . . θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων . . . ἐλληνικῶν κωδίκων, (ἐν Πετρούπολει, 1899, εἰς 8ον), τόμ. Δ', σελ. 25-26.

ραρχικὴν τάξιν, ἐν τούτοις οὐδεμία ἀμφιβολία ὑπάρχει ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Σαντορήνης· ἐκ τοῦ εἰρημένου σημειώματος γίνεται δῆλον ὅτι ἡ νῆσος Ἀνάφη, ὅτε ἡ Σαντορήνη προήχθη εἰς ἀρχιεπισκοπὴν, ἐδόθη αὐτῇ ἑξαρχικῶς παραμείνασα ὑπ' αὐτῇ μέχρι τοῦ ἔτους 1646, ὅτε συνέστη ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Σίφνου, ἧς μέρος ἀπετέλεσεν (1).

Ὁ Τουρνεφόρτιος ἔτει 1700 μνημονεύει ναῖσκον Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης ἐντὸς τοῦ περιβόλου τοῦ ἀρχαίου ναοῦ (2). Ἄλλ' ἐπὶ ἀρχιεπισκόπου Σίφνου Μελετίου, ὑφ' ᾧ ἐτέλει καὶ ἡ νῆσος Ἀνάφη, πατριαρχούντος Σωφρονίου τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων (1774-1780), τὸ μονύδριον Παναγίας τῆς Καλαμιωτίσσης ἐγένετο πατριαρχικὸν σταυροπήγιον· ὅτε δὲ ἔτει 1797 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ἐλήφθη φροντίς περὶ τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων, ἐπεσκέψαντο καὶ αὐτὸ οἱ πατριαρχικοὶ καὶ συνοδικοὶ ἑξαρχοὶ· οὗτοι παρεγένοντο εἰς τὴν νῆσον μηνὶ αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῇ δ' εἰκοστῇ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κατέγραψαν ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ μοναστηρίου τὴν κινητὴν καὶ ἀκίνητον οὐσίαν αὐτοῦ (3)· παραλαβόντες δὲ τὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου ἀπέστειλαν εἰς Κωνσταντινούπολιν αὐτό, ὃ ἄγνωστον τί ἐγένετο· τὰ πατριαρχικὰ σταυροπηγιακὰ δίκαια τοῦ μοναστηρίου ἀνεεώθησαν μηνὶ μαΐου τοῦ ἔτους 1798, ἐπεβλήθη δὲ αὐτῷ ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰσφορὰ εἰς τὴν μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν γροσσίων εἴκοσι· παρείχοντο δὲ τῷ κατὰ καιροὺς ἡγουμένῳ τὸ δικαίωμα «ἐν ταῖς ἐορτασίμοις ἡμέραις φορεῖν ἐπ' ἐκκλησίας μανδύαν προχειριζόμενον καὶ πατερίτσαν». Τὰ ἐν τῷ γραμματοφυλακίῳ τοῦ μοναστηρίου σφζόμενα ἐλάχιστα γράμματα, ἀρχαιότερα ὄντα τῶν μέσων τοῦ ἑπτακαιδεκάτου αἰῶνος, οὐδὲν συμβάλλονται οὔτε εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου οὔτε εἰς τὴν τοῦ μοναστηρίου, χρήσιμα μόνον ὄντα ἐπ' ἐλάχιστον εἰς τὴν ἔρευναν τῆς τοπογραφίας τῆς νήσου· ἕξ αὐτῶν παρα-

(1) Ἀρχιεπίσκοποι Σίφνου καὶ Μυκόνου, ἐν Ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τὰς ἐκκλησίας τῶν νήσων τῆς ἀνατολικῆς μεσογείου θαλάσσης, τόμ. Α', σελ. 135-137.

(2) Relation d'un voyage du Levant, (Amsterdam, 1718, in 4°), tom. I, p. 106.

(3) Βιβλίον τοῦ μοναστηρίου, φύλλ. 33-35.

τίθεται τὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης τοῦ ἔτους 1798, περὶ οὗ προερρήθη, διατηρηθὲν ἐν ἀρχετύπῳ ἐν μεμβράνῃ μετὰ τοῦ ἐκ μολύβδου ἀνηρτημένου σφραγίσματος αὐτοῦ διὰ λευκῆς καὶ κυανῆς μετάξης μετὰ τῶν συνήθων ἐπ' αὐτοῦ γραμμάτων.

Οἱ Ἀναφαῖοι μετὰ τῶν πέριξ νησιωτῶν μέχρι τοῦ νῦν πανηγυρίζουσι τὸ γενέσιον τῆς Παναγίας μηνὸς Σεπτεμβρίου ὀγδόῃ μεγαλοπρεπῶς, οἶονεὶ συνέχειαν τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρεων τῶν ἀρχαίων νησιωτῶν ἐπὶ τῷ γεγονότι θαύματι πρὸς διάσωσιν τῶν κινδυνευσάντων Ἀργοναυτῶν ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος.

(Ἐκ τοῦ ἐπὶ μεμβράνης ἀρχετύπου).

† Γρηγόριος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. †

† Ὅσα μὲν κατὰ τοὺς θείους θεσμούς καὶ <τοὺς> ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνόδικοὺς κανόνας τυγχάνει διακυβερνώμενα, πολλὴν ἔχουσι τὴν χάριν παρὰ Θεοῦ καὶ τὸ ἔλεος μέγιστον· ὅσα δὲ τοῦναντίον παραβαίνει τῶν ὄρων ἐκτρεπόμενα, ἐν τούτοις προφανῆς ἢ ἀκοσμία, κατάδηλος ἢ φθορὰ καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἢ τῶν ψυχῶν ἀπώλεια· εἰ γάρ, καθάπερ οἱ τῶν καθ' ἕκαστα ἐκκλησιῶν νόμοι, οὕτω καὶ οἱ περὶ τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τῶν ὑπὸ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἀπαράτρεπτοι διεφυλάττοντο καὶ τῆς κατὰ νόμους ἐπιμελείας καὶ προστασίας κάκεῖνα ἠξιοῦντο παρὰ τῶν αἰεὶ πατριαρχεόντων, οὐκ ἂν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὰ δεινὰ τοῖς μοναστηρίοις συνέβαιναν. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐκ οἶδαμεν ὅπως τῶν ἱερῶν παρημελημένων νόμων εἰς τοσαύτην προῆλθον ἀκαταστασίαν καὶ ἐλεεινὴν ἀπώλειαν τὰ ἱερὰ ταῦτα καταγώγια, διὰ τοῦτο εὐθὺς ἀνειληφόσιν ἡμῖν τοὺς οἵακας τοῦ παγκοίνου τουτουῖ σκάφους ἔδοξε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ παρημελημένα αὐτὰ εὐαγῆ καταγώγια διορθώσασθαι, ἀφορῶσι πρὸς τὸ ἐκείνων συμφέρον, ὡς μέλη γνήσια ὄντα τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῷ σταυροπηγιακῷ καὶ πατριαρχικῷ προνομίῳ τετιμημένα· ἄλλως τε οὐδὲ καινοὺς τινὰς ἀφ' ἑαυτῶν νόμους

φέρουσιν, ἀλλ' ἀρχαίους ἀνανεομένους καὶ γεραρούς· τὴν γὰρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων προστασίαν τοῖς ἐπισκόποις ἐπιτρέπουσιν οἱ θεῖοι καὶ ἱεροὶ νόμοι καὶ κανόνες, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον προτίθεσθαι διακελευόμενοι, ἵνα, εἴ γε δέοιντο, καὶ αὐτοὶ ἀπολαμβάνωσιν, ὃν τρόπον ὁ λη' τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν καὶ ὁ κε' τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἱεραῶς συνόδου καὶ ἡ ἐν Χαλκηδόνι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ ὁ τε ια' καὶ ὁ ιβ' καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ ὁ ιε' καὶ ὁ μθ' τῆς ἐν Τρούλλῳ καὶ ἄλλοι πλεῖστ' ὅσοι σεπτοὶ νόμοι καὶ κανόνες σαφῶς φαίνονται, τὴν τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ἐξουσίαν τοῖς ἐπισκόποις διδόντες, ὥστε μεταλαμβάνειν μὲν καὶ αὐτοὺς τῶν δεόντων, εἴ γε δέοιντο, εἰς τὰς ἑαυτῶν χρείας, τὴν δὲ περὶ ἑκείνα ἐπιμέλειαν μεγίστην τε καὶ ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος ποιεῖσθαι, ἵνα προστατεύωσιν αὐτῶν καὶ οἰκονόμους καὶ ἐπιτρόπους καὶ ἡγουμένους ἀποκαθιστῶσιν ἐν αὐτοῖς καλῶς περὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως τούτων ἐπιμελοῦμενοι, ἵνα μὴ δι' ἀμέλειαν ἔνοχοι γένωνται τοῖς ἐκ τῶν νόμων ἐπιτιμίαις. Οἱ δὲ οἰκονόμοι ἡγούμενοί τε καὶ ἐπίτροποι διαμένουσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων καὶ, δίχα τῆς ἀδείας αὐτῶν, μὴτε πωλῶσι μοναστηριακόν τι κτήμα, ἀλλ' οἰκονομῶσι καλῶς πρὸς τὴν ἐκείνων ὁδηγίαν καὶ ἀδειαν, ὅπως μὴ καὶ αὐτοί, ὡς ἀνατρέποντες τοὺς ἐκκλησιαστικούς τούτους ὄρους καὶ κανόνας, βαρυτάτοις ὑποπέσωσι τοῖς ἐπιτιμίαις καὶ τιμωρίαις. Ταῦτα μὲν οὖν οἱ θεῖοι νόμοι ἀποφαίνονται περὶ τῶν ἱερῶν μοναστηρίων· τούτων δὲ τὰ μὲν τοῖς κατὰ νόμον ἐπιτραμμένοις ἐνοριακῶς τῆς προσηκούσης ἀρχιερατικῆς, ὡς εἰκός, ἐπ' αὐξήσει τυγχάνει ἐπιμελείας, μόνα δὲ τὰ τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ τιμημένα οὐκ οἶδαμεν ὅπως πρὸ χρόνων πολλῶν παρημέληται καὶ δέον, ὡς Θεοῦ ἐφορῶντος, διοικεῖσθαι αὐτὰ καὶ ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιμελείας τῆς ἀναλόγου ἀξιοῦσθαι, ὅπως αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ὑπάρχοντα διαμένῃ, περιποιῆται δὲ τὰ προσγενησόμενα ἄν, τῶν δὲ φαύλων τὰ μὲν προσόντα ἀποδιοπομπῆται, τὰ δὲ συμβησόμενα ἄν διακωλύονται. Τοιαύτην οὖν κατὰ νόμους τὴν ὑπὲρ αὐτῶν πάντων τῶν σταυροπηγιακῶν <ἡμῶν> μοναστηρίων καθόλου φροντίδα κατεβάλομεν, ἐκθέμενοι, κατὰ κοινὴν γνώμην καὶ συνοδικὴν διάγνωσιν, ἱερὸν τόμον ἀποφαινόμενον συνφθὰ τοῖς ἱεροῖς

νόμοις καὶ τοῖς ὄδε γραφομένοις περὶ τῆς εἰς τὸ ἐξῆς ἀρίστης διοικήσεως ἐκάστου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου καὶ εὐνομίας τῶν ἀσκουμένων ὀσιωτάτων πατέρων καὶ τῆς δυνατῆς ἀντιλήψεως καὶ ἀμέσου προστασίας αὐτῶν παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, ἀνανεοῦντες τὰ παλαιγενῆ πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ αὐτῶν σιγίλλια δωρεὰν καὶ ἐπικυροῦντες ἅπαξ τὰ σταυροπηγιακὰ αὐτῶν προνόμια εἰς διηνεκῆ συντήρησιν αὐτῶν καὶ ἀσφάλειαν, μὴ δεόμενά ποτε ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Ἀνάφῃ ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου μοναστηρίου τῶν γενεσίων τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ἐπικαλουμένου τῆς Καλαμιωτίσης· ἐνεφανίσθη γὰρ ἤδη ἡμῖν πατριαρχικὸν συνοδικὸν σιγίλλιδες ἐν μεμβράναις γράμμα τοῦ αἰοιδίμου ἐν πατριάρχαις Κωνσταντινουπόλεως Σωφρονίου περιέχον ὅτι κατὰ δέησιν τοῦ τότε ἀρχιερέως Σίφνου Μελετίου τὸ μοναστήριον τοῦτο μετὰ πάντων τῶν πραγμάτων αὐτοῦ καὶ κτημάτων ἠξιώθη σταυροπηγιακῆς ἀξίας· εἰς ἀνακαίνισιν οὖν τούτου γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερετίμων τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ ἱερὸν καὶ σεβάσιμον μοναστήριον τὸ σεμννόμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν γενεσίων τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Καλαμιωτίσης μετὰ πάντων τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτοῦ, τῶν τε ἤδη ὄντων καὶ τῶν εἰσέπειτα προσγενησομένων, ὑπάρχη καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται εἰς τὸν ἅπαντα ἐξῆς αἰῶνα ἡμέτερον πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν ἀδούλωτον, ἀκαταπάτητον καὶ ὅλως ἀνενόητον παρ' οὐτινοςοῦν προσώπου, ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ἔχον καὶ τὸ προνόμιον κατὰ πατριαρχικὴν φιλοτιμίαν, ὥστε τὸν κατὰ καιροὺς ἐν αὐτῷ ἠγούμενον ἐν ταῖς ἑορτασίμοις ἡμέραις φορεῖν ἐπ' ἐκκλησίας μανδύαν προχειρίζομενον καὶ πατερίτσαν· καὶ πρῶτον μὲν ὑπάρχη ἀπηλλαγμένον πάσης ἐξαρχικῆς ἀξίας ἐξουσίας τε καὶ δεσποτείας· δεύτερον δὲ λόγῳ ὑποταγῆς ἀποδιδῶ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀπαραιτήτως γρόσσια εἴκοσι εἰς τὸ κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας καὶ λαμβάνειν ἐξοφλητικὴν ἀπόδειξιν, ὡς περ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οὕτως

ἀναλαβὸν τὸ ἀρχαῖον γεραρὸν τῆς σταυροπηγιακῆς ἀξίας προνόμιον καὶ καλῶς διοικούμενον, ὡς μέλος γνήσιον τοῦ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτου ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὃ ἐν αὐτῷ κατὰ καιροὺς ἡγούμενος, ὡςπερ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, οὕτω καὶ αὐτὸς γράφη ἀμέσως πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλην ἐκκλησίαν καὶ ἀξιούται τῆς προσηκούσης ὑπερασπίσεως ἐν ταῖς συμβαινούσαις χρεΐαις καὶ ὑποθέσεσι· <τρίτον> διαφυλάττωνται καταγεγραμμένα ἐν τῷ διωρισμένῳ ἱερῷ κώδικι τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἅπαντα τὰ κτήματα καὶ ἀφιερῶματα αὐτοῦ καὶ τὰ χρέη καὶ τὸ τοῦ ἡγουμένου ὄνομα· τέταρτον δὲ τὸ σιγίλλιον αὐτοῦ ἔχη μένειν ἀπαράτρεπτον καὶ ἀπαράβατον μὴ δεόμενόν ποτε ἀνανεώσεως καὶ ἐπικυρώσεως ἐκκλησιαστικῆς· πέμπτον μηδεὶς τοῦ λοιποῦ γίνεται ἐν αὐτῷ ἡγούμενος ἄνευ γράμματος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ, ἀλλ' ἐπειδὴν ἔλονται αὐτὸν γνώμη κοινῇ οἱ συγκοινοβιᾶται πατέρες, τότε ἀποστέλλεται παρ' αὐτῶν κοινῇ ἐνυπόγραφος καὶ ἐνσφράγιστος ἀναφορὰ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς πρὸς τὸν κατὰ καιρὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην. καὶ οὕτω δι' ἐκκλησιαστικοῦ γράμματος ἀποκαθιστῆται ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου τούτου σημειουμένου καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῷ ῥηθέντι κώδικι, ὀφείλων κατ' ἔτος ἕξαποστέλλειν ἀκριβῆ ἐνυπόγραφον καὶ ἐνσφράγιστον καταγραφὴν τῶν τοῦ ἔτους ἐκεῖνου μοναστηριακῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων· ἕκτον ἢ σφραγίς τοῦ μοναστηρίου διαιρῆται εἰς τμήματα τέσσαρα, καὶ ἡ μὲν λαβὴ κατατεθημένη ὑπάρχει τῷ ἡγουμένῳ, τὰ δὲ τέσσαρα μέρη τέσσαρσι κοινοβιάταις πατράσιν ἐκλεγομένοις κοινῶς παρὰ πάντων τῶν συγκοινοβιατῶν πατέρων· ἕβδομον οἱ ἐπιτετραμμένοι τὰ τέσσαρα τμήματα καὶ τὴν λαβὴν μὴ ἔχωσιν ἄδειαν καθ' ἑαυτοὺς σφραγίζειν μοναστηριακὰς χρεωστικὰς ὁμολογίας, ἀλλ' ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν προκριτοτέρων ἐν τοῖς κοινοβιάταις ὑπογεγραφομένων κακείνων ἰδίαις χερσίν, αἱ δὲ μὴ κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον γεγραμμένοι καὶ ἐσφραγισμένοι ὁμολογίαὶ νομίζονται μὴ τοῦ μοναστηρίου, ἀλλ' ἴδιαι τῶν κατ' ἰδίαν σφραγισάντων καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ἰδίων ἀναπληρῶσι τὰς ἐμπεριεχομένας ἐν ταῖς τοιαύταις ὁμολογίαις χρηματικὰς ποσότητας· οὗτος δέ, δηλ. ὁ ἡγούμενος μετὰ τῶν ἐπιτετραμμένων τὰ τέσσαρα τμήματα τῆς σφραγίδος, ἔχουσι πᾶσαν

πληρεξουσιότητα τῆς ἐκκλησίας ἐπιτιμᾶν, σωφρονίζειν, ἀποβάλλειν ἐκ τῆς μονῆς τοὺς ἀτακτοῦντας καὶ ἐκνευροῦντας τοὺς μετερχομένους τὸν ἄθλον τῆς ἀσκήσεως καὶ μὴ πειθομένους, τελευταῖον διὰ κοινῆς αὐτῶν ἀναφορᾶς ἀναγγέλειν τῇ ἐκκλησίᾳ· ὄγδοον μηδεὶς τοῦ μοναστηρίου τούτου τοῦ λοιποῦ δύνηται πωλεῖν μοναστηριακὸν ὑποστατικὸν ἄνευ τῆς νομίμου εἰδήσεως τοῦ κατὰ καιρὸν οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, εἰμὴ μόνον τὰς κατ' ἔτος ἐπικαρπίας καὶ τὰ γεννήματα καὶ τὰ μοναστηριακὰ θρέμματα διὰ τὰς ἀναγκαίας αὐτῶν χρείας ἕνατον, ἐπειδὴν ἐν χρεία χειροτονίας γένωνται, ἔχωσιν ἄδειαν προσκαλεῖν ὄντινα βοῦλονται τῶν ἀρχιερέων εἰς τὸ σταυροπηγιακὸν ἡμῶν τοῦτο μοναστήριον, φέρων ὁ ἀρχιερεὺς ἔγγραφον ἄδειαν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν αὐτὴν μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως· δέκατον δὲ καὶ τελευταῖον ὀφείλωσιν οἱ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι ὀσιώτατοι πατέρες φυλάττειν τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐκτεθέντα ἀπαράτρεπτα καὶ ἀπαράβητα διὰ παντὸς καὶ πείθεσθαι τῷ κατὰ καιροῦς ἡγουμένῳ καὶ διάγειν σεμνῶς, εἰρηνικῶς καὶ ἀμέμπτως κατὰ τὸν τύπον τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος, ἀφορῶντες πρὸς τὴν κοσμιότητα αὐτῶν καὶ τὴν κατὰ Θεὸν διαγωγὴν καὶ πολιτείαν καὶ πρὸς τὴν βελτίωσιν καὶ αὐξῆσιν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τούτου σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου ἐπόμενοι τῷ θεοφιλεῖ σκοπῷ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἀγρύπνως προνοούσης περὶ τῆς εὐσταθείας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ σταυροπηγιακῶν ἱερῶν μοναστηρίων καὶ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις φυλάττειν τὴν ἀρχαίαν διατύπωσιν ἀπαράτρεπτον· ὅστις δὲ καὶ ὁποῖος τῶν χριστιανῶν ἱερωμένος ἢ λαϊκὸς ὁποιασοῦν τάξεως καὶ βαθμοῦ τολμήσῃ παραβῆναι τὰ ἐν τῷ παρόντι νομίμως καταγεγραμμένα καὶ ἀνατρέψαι τι τῶν ἀνωτέρω ἀποφανθέντων, ὁ τοιοῦτος ἀφωρισμένος εἴη καὶ κατηραμένος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ πάσαις ταῖς πατριακαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τῷ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς γέεννης· ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν σιγιλῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας τῷ ἐπ' αὐτῷ τούτῳ διορισθέντι καὶ ἐδόθη εἰς τὸ ῥηθὲν μοναστήριον· ἐν ἔτει σωτη-

ρίῳ χιλιοστῶ ἑπτακοσιοστῶ ἔνενηκοστῶ ὀγδόῳ κατὰ μῆνα μῆσιον
ἔπινημήσεως πρώτης. †

† Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. †

† ὁ Ἐφέσου Σαμουήλ. †	† ὁ Νικομηδείας Ἀθανάσιος. †
† ὁ Νικαίας Καλλίνικος. †	† ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας. †
† ὁ Δέρκων Μακάριος. †	† ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος. †
† ὁ Νεοκαισαρείας Ἡσαΐας. †	† ὁ Προύσης Ἀνθίμος. †
† ὁ Παροναξίας Νεόφυτος. †	† ὁ Λαρίσης Διονύσιος. †
† ὁ Εὐρίπου Ἱερόθεος. †	† ὁ Αἴνου Κύριλλος. †

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000051014

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ